

národní
úložiště
šedé
literatury

Statistika & My (č. 9/2012)

Český statistický úřad
2012

Dostupný z <http://www.nusl.cz/ntk/nusl-203056>

Dílo je chráněno podle autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Tento dokument byl stažen z Národního úložiště šedé literatury (NUŠL).

Datum stažení: 20.04.2024

Další dokumenty můžete najít prostřednictvím vyhledávacího rozhraní nusl.cz .

STATISTIKA & MY

- 05 Evropští statistici míří do Prahy
- 06 S předsedkyní ČSÚ Ivou Ritschelovou o DGINS a mezinárodní spolupráci
- 09 Expředseda ČSÚ Jan Fischer hovoří o prestižní události statistiků
- 10 **Téma: mezinárodní spolupráce Českého statistického úřadu**
- 22 Jak hledat na webu Eurostatu
- 26 Analýza: Rovnováhy v české ekonomice v dlouhodobém pohledu

číslo 09

rok 2012

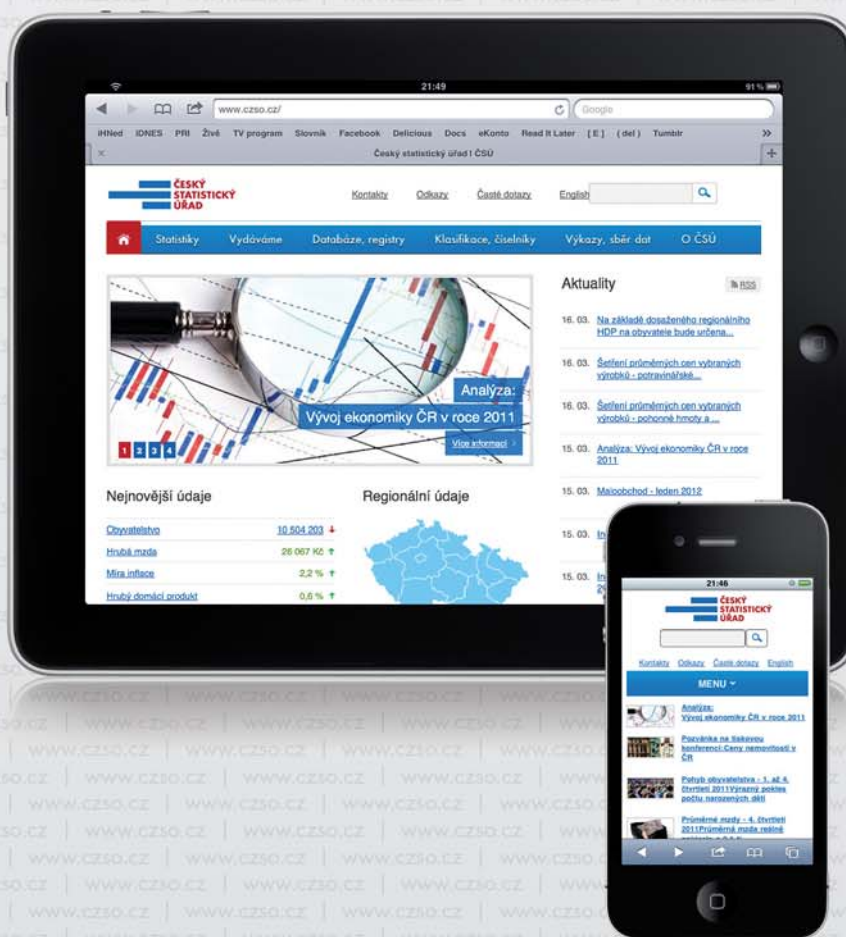
ročník 02

web CZSO.CZ

ČESKÝ
STATISTICKÝ
ÚŘAD

ISSN 1804-7149

WWW.CZSO.CZ
NA TABLETU I V MOBILU

Obsah

05	Evropští statistici míří do Prahy
06	Pražské setkání DGINS potvrzuje roli české statistiky
09	Pořádání konference je velmi prestižní záležitostí
10	Výbor pro evropský statistický systém
11	Eurostat – alma mater evropských statistiků
12	Bez plánování Unie nefugnuje
13	Legislativa EU ke statistice
14	Malá kolečka ve velkém soukolí
15	Demokracie versus statistika
16	Ozvěny z mezinárodní konference v Aténách
16	Evropské unii vládne Kypr
17	Kam míří pomoc ČSÚ?
18	Strasti a slasti technické asistence v Egyptě
20	Sčítat bez principů nelze
21	Eurostat si kvalitu hlídá
22	Jak hledat na webu Eurostatu
24	Platební bilance a statistika cestovního ruchu
26	Rovnováhy v české ekonomice v dlouhodobém pohledu
30	Exkluzivní obchodní partner
31	Povinnosti zpravodajských jednotek v zahraničním obchodě
32	Zájem veřejného výzkumu o patentování růste
34	Budoucnost zemědělské statistiky po roce 2013
35	Zdravá délka života žen
36	Koho by s sebou vzali kluci na pustý ostrov?
37	Nový region Dunaj-Vltava
38	Jedni už diplom dostali, druzí o něj stále bojují
39	Úřad je jako lakmusový papírek

Vážené čtenářky,
vážení čtenáři,

věděli jste, že Konference předsedů statistických úřadů (DGINS – Directeurs Généraux des Instituts Nationaux de Statistique) je pro statistiky stejně významnou událostí, jako jsou například pro návrháře týdny módy v Miláně nebo Paříži? Poprvé se Mekkou statistického setkání stane Praha. Ve dnech 24.–26. září se v kongresovém centru České národní banky sejdou nejvyšší představitelé statistiky členských i kandidátských zemí Evropské unie, zemí západního Balkánu, Evropského sdružení volného obchodu a statistických divizí mezinárodních organizací. Konferenci povede předsedkyně ČSÚ Iva Ritschelová.

O čem budou statistici rokovat, se dozvíte z článků a také z rozhovorů s Ivou Ritschelovou a Janem Fischerem. Ostatně hlavním tématem zářijového vydání je zahraniční spolupráce Českého statistického úřadu. Tým pracovníků z odboru mezinárodní spolupráce pro vás připravil sérii článků, ze kterých si můžete udělat jasný obrázek o fungování evropské statistiky. Oddělení informačních služeb pro vás zpracovalo malý tahák, jak se rychle dobrat údajů na webových stránkách Eurostatu.

Ani tentokrát nebudou v našem časopise chybět další poutavé příspěvky. Analytička ČSÚ Drahomíra Dubská píše o vývoji české ekonomiky a zamýšlí se nad deficitem vládního sektoru. Karel Král a Věra Petrášková vysvětlují, jaké povinnosti mají zpravodajské jednotky v zahraničním obchodě. Karel Eliáš daty dokládá, jak si vysoké školy a výzkumné instituce chrání výsledky svého výzkumu. Eva Kortanová vysvětluje, k čemu je dobrý projekt ČSÚ Minisčítání 2012 a jakým způsobem se do něj mohou zapojit žáci 5. až 9. tříd základních škol a nižších ročníků víceletých gymnázií. Proč nezačít začátek nového školního roku 2012/2013 hezky statisticky?

Přeji vám pěkný konec léta, hodně úspěchů nejenom vašim dětem ve škole, ale i všem statistikům, kteří se právě chystají do Prahy.

Alena Géblová | editorka a výkonná redaktorka

Glosář

Široký záběr

Mezinárodní srovnání je významnou složkou práce statistiků a uživatelů dat. Proto je tak důležité zajištění společných standardů, harmonizace ukazatelů, klasifikací, metod. V souvislosti se vstupem do EU úloha statistiky ještě vzrostla – naše údaje se staly součástí evropských agregátů vypovídajících o stavu a vývoji EU. V rámci Evropského statistického systému se zapojení do rozvoje, tvorby a diseminace statistických dat podle evropských předpisů stalo integrální součástí práce většiny našich statistiků.

O rozsahu problematiky řešené evropskými statistiky svědčí i témata letošní konference předsedů statistických úřadů (DGINS). Šíří záběru práce statistiků potvrzuje zaměření konference na problematiku kvality statistiky, přístupu k mikrodátům a práce s geoprstorovými informacemi.

Organizace celé akce vyžaduje vysoké nasazení pracovníků řady útvarů ČSÚ i kolegů z ČNB. Konference bude příležitostí nejen pro prezentaci příspěvků našich statistických expertů, ale také pro seznámení účastníků s Prahou a ČSÚ.

Hana Šlégrová
ředitelka odboru
mezinárodní spolupráce

Snižování zátěže

Vláda podpořila koncem srpna záměr zefektivnění státní statistické služby, který navazuje na nedávné usnesení kabinetu v oblasti zjednodušení agend a zrušení duplicit ve státní správě.

„Schválení záměru považuji za další krok správným směrem, který vychází z legitimního a oprávněného požadavku respondentů na snižování administrativní zátěže spojené se statistickým zjišťováním dle zákona 89/1995,“ řekla předsedkyně ČSÚ Iva Ritschelová. Úřad již v minulých letech kladl důraz na snižování administrativní zátěže respondentů a širší využití administrativních zdrojů dat.

Byli jsme při tom

Na začátku června 2012 se v Paříži uskutečnila zasedání nejvyšších statistických orgánů dvou významných mezinárodních organizací. Statistický výbor OECD jednal již podeváté a Konference evropských statistiků si připomněla své šedesáté výročí. Obou těchto jednání se za Českou republiku zúčastnila předsedkyně Českého statistického úřadu Iva Ritschelová.

Nic je nezaskoč

Nově spuštěné základní registry slibují lidem usnadnit komunikaci s úřady. Registr osob spravuje ČSÚ. Ostatní bude úřad využívat pouze v roli zákazníka. Není tedy divu, že o letní seminář, který základní registry přibližoval, byl velký zájem. Pracovníci ČSÚ na nich popsali systém fungování a propojení úřadů s registry, nastílnili systém spolupráce s registrem RUIAN a zaměřili se na registr osob, jeho přínos i související změny v činnostech ČSÚ. Např. ČSÚ již nebude vydávat IČO ani potvrzovat

údaje výpisem. To zajistí registr osob a pracovníci CzechPOINTů. Na vzdělávací akci úřadu bylo vidět, že ani případné problémy celého systému pracovníky ČSÚ nezaskočí a na práci v novém prostředí jsou připraveni.

Volby 2012

Český statistický úřad, který je ze zákona odpovědný za technické zpracování a publikování průběžných a celkových výsledků voleb do zastupitelstev krajů a jedné třetiny Senátu Parlamentu ČR (dále Volby 2012), bude úplné výsledky opět zveřejňovat na webu www.volby.cz.

Nejdůležitější stránky s výsledky budou na speciálně zřízeném webu www.volbyhned.cz. Do prezentačního systému budou ukládány převzaté výsledky hlasování z okrsků ihned po ověření jejich bezchybnosti a pravdivosti zástupci okrskové komise a ČSÚ.

Výsledky budou k dispozici po zahájení sčítání hlasů, tj. po 14. hodině v sobotu 13. října a 20. října 2012.

Nová tvář úřadu

Začátkem prázdnin nastoupil do útvaru 11 kancelář předsedkyně ČSÚ Leoš Nergl na pozici vrchního ředitele sekce ekonomické a správní. Rodák z Roudnice nad

Labem a absolvent Vysoké školy zemědělské v Praze pracoval od roku 1995 ve funkci vedoucího kanceláře přednosty Okresního úřadu Ústí nad Labem. O tři roky později byl vládou České republiky jmenován přednostou Okresního úřadu Ústí nad Labem.

V letech 2003–2007 pracoval na vedoucí pozici v Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových a poté jako ředitel odboru hospodářsko-správního Územního pracoviště Ústí nad Labem. V polovině roku 2008 byl jmenován tajemníkem Magistrátu města Ústí nad Labem, kde působil až do roku 2012.

V říjnu o platech

Česká poptávka stagnuje a kdekdo se ptá, zda jsou na vině nízké platy, vysoké ceny zboží a služeb anebo strach z budoucnosti.

Skupina statistiků společně s odborníky, kteří s Českým statistickým úřadem v oblasti mzdové sféry již dlouhou dobu spolupracují, se budou snažit fundovaně odpovědět na otázky typu: Mají lidé na svých výplatních páskách málo nebo hodně peněz? Nakoupí za ně méně nebo více zboží než obyvatelé ostatních členských států Evropské unie? A které profese a ve kterých regionech si nejvíce vydělávají?

V říjnovém vydání časopisu Statistika & My najdete analytické informace také o tom, jaký dopad měla hospodářská krize na české domácnosti.

Evropští statistici míří do Prahy

Ve dnech 24.–26. září 2012 se v kongresovém centru České národní banky v Praze sejdou nejvyšší představitelé statistiky členských i kandidátských zemí Evropské unie, zemí západního Balkánu, Evropského sdružení volného obchodu a statistických divizí mezinárodních organizací.

Budova ČNB v Praze – místo konání konference DGINS.

Po dvou denní konferenci předsedů statistických úřadů (DGINS – Directeurs Généraux des Instituts Nationaux de Statistique), kterou povede předsedkyně ČSÚ Iva Ritschelová, bude následovat pravidelné setkání Výboru pro evropský statistický systém (ESSC – European Statistical System Committee).

Zelený rozměr konference

Na pražském zasedání DGINS se budou projednávat dvě hlavní témata: statistické zachycení udržitelného rozvoje a otázka spojení statistik a prostorových údajů. Delegáti se budou zabývat otázkou, zda jsou ukazatele Strategie udržitelného rozvoje Evropské

unie a strategie Evropa 2020 dostačujícím základem pro měření pokroku na cestě k zelené ekonomice nebo bude zapotřebí systém měření dále vyvíjet. Budou diskutovat o také tom, jak definovat „zelené“ výrobky, pracovní pozice, průmysl nebo investice. Bude pro evropské statistiky „zelený“ rozměr součástí sběru dat v rámci stávajících statistik nebo by měla být sbírána data nová? V souvislosti s konferencí OSN o udržitelném rozvoji Rio+20, která se uskutečnila letos v červnu, si evropští statistici budou muset ujasnit úkoly, které z akce vyplynuly. V rámci druhého tématu budou diskutovány organizační aspekty integrace prostorových informací a statistiky a klíčové aplikace pro jejich propojení.

Poslání a náplň DGINS

Zatímco Výbor pro evropský statistický systém (ESSC) se schází čtyřikrát ročně (z toho třikrát v sídle Statistického úřadu Evropské unie – Eurostatu v Lucemburku), **jednání DGINS je výroční**. Koná se vždy v jedné z členských zemí. Spolupořadatelem je Eurostat a akci řídí předseda hostitelského statistického úřadu. V posledních deseti letech se konference postupně uskutečnila v Palermu, Aténách, Paříži, Kodani, Krakově, Budapešti, Vilniusu, na Maltě, v Sofii a Wiesbadenu. DGINS dnes čítá kolem 120 delegátů.

Konference předsedů statistických úřadů – **DGINS – vznikla v roce 1953**. V průběhu let se její poslání a náplň postupně měnila. Například v roce 1971 v Římě se uskutečnila první debata o víceletém statistickém programu Společenství. V roce 1973 se delegáti DGINS zabývali prvním statistickým programem, který navrhl Eurostat, na období 1976–1978.

V roce 2000 byl přijat nový mandát, který definoval **cíle DGINS**:

- organizace a řízení statistických činností v rámci ESS,
- identifikace a diskuse o budoucích statistických potřebách ve strategickém kontextu,
- sledování stávajících prioritních potřeb, které nejsou naplňovány,
- prezentace statistického systému hostitelské země.

Tematicky se DGINS v poslední době opakovaně věnoval oblasti sociálních statistik (2011, 2009, 2003) aktuálním tématům globalizace (2007) nebo měření pokroku, blahobytu a udržitelného rozvoje (2008).

Informace o organizaci a programu najdete na: **www.czso.cz/dgins2012**

Lucie Vayhelová
oddělení evropské integrace

Pražská konference DGINS potvrzuje roli české statistiky

Letošní ročník konference předsedů statistických úřadů bude zaměřen i na statistiku spojenou se „zelenou ekonomikou“. S předsedkyní Českého statistického úřadu **Ivou Ritschelovou** jsme hovořili nejen o tématech připravované konference, ale také o jejích osobních zkušenostech s mezinárodní spoluprací.

Letní měsíce proběhly ve znamení vrcholících příprav na největší evropskou akci statistiků, konferenci DGINS. Co můžeme od konference očekávat?

Letošní výroční pražská Konference předsedů statistických úřadů – DGINS je v pořadí již 98. konferencí tohoto druhu. Její program bude zaměřen na aktuální otázky přístupu k mikrodátům, dále na statistiku spojenou s tzv. „zelenou ekonomikou“ a na problematiku GIS. Nesmíme však zapomenout, že DGINS není jedinou významnou událostí na konci měsíce září. Spolu s ní proběhne i setkání Výboru pro evropský statistický systém – ESSC a několik dalších odborných setkání zastoupených na nejrůznějších úrovních, a to nejen ze států EU27, ale i kandidátských zemích, států zastoupených v EFTA, tedy Švýcarska, Norska, Lichtenštejnska a Islandu či statistických divizí mezinárodních organizací včetně OSN.

Jedná se tedy o opravdu širokou paletu různě propojených akcí, jejichž přípravě bylo třeba ze strany Českého statistického úřadu věnovat maximální pozornost, a to nejen v posledním roce.

Musím zdůraznit, že se podobná velká mezinárodní statistická akce uskutečňuje v České republice vůbec poprvé a chápu ji jako potvrzení role české statistiky na evropském či globálním poli. Není bez zajímavosti, že rok 2013 bude mezinárodním rokem statistiky a této skutečnosti budeme chtít náležitě využít i doma při propagaci statistiky jako takové a zvýšení zájmu a pochopení našeho oboru i mezi širší veřejností. Předpokládám, že i na toto téma během jednání dojde. Na konferenci budou vystupovat i zástupci Českého statistického úřadu, a to konkrétně s tématy spojenými s environmentální statistikou a zelenou ekonomikou s ohledem na české prostředí. Na přednášející jsem zvědavá, neboť problematika environmentální statistiky je nejen mně, ale shodou okolností například i předsedovi Eurostatu Walteru Radermacherovi blízká. Soudím, že dobře zvládnutá konference DGINS ještě více pozvedne naši prestiž v očích zahraničních kolegů a očekávám, že budeme moci předat pomyslnou pochodň nizozemským statistikům, kteří budou pořadateli v příštím roce, s pocitem dobře odvedené práce.

Zmiňovanou zelenou ekonomikou se zabýváte dlouhodobě. Jak jste se k tomuto oboru dostala a čím vás oslovuje?

Zelená ekonomika se v posledních několika letech stala poměrně silně skloňovaným termínem, což s sebou nese i tendence k mediálnímu zjednodušování, nepřesnostem i zneužívání tematiky v politickém soupeření. I přes určitý „punc novosti“ však zelená ekonomika takové novum není a na vědecké úrovni se jí seriózně zabývá řada erudovaných odborníků již po mnoho let. Má cesta k ní byla zcela jistě determinována skuteč-

Iva Ritschelová **ještě** jako rektorka ústecké Univerzity J. E. Purkyně **se studenty univerzity v Nha Trang** ve Vietnamu po přednášce o životním prostředí.

ností, že pocházím z ústeckého regionu, který z hlediska stavu a vývoje životního prostředí spolu s přilehlými polskými a saskými oblastmi dlouhodobě patřil mezi nejpostiženější v celé Evropě. Počátkem 90. let se tak nejen zde velmi intenzivně zvýšila společenská poptávka po efektivních řešeních vedoucích k nápravě či prevenci ekologických škod. V té době jsem začala silně vnímat možný a nevyužitý potenciál výzkumu v oblasti formující se nové badatelské disciplíny – environmentální ekonomie. Její paradigma nabízí řadu elegantních a zároveň tržně orientovaných řešení. Ve stejné době také postupně vzrůstaly i požadavky na vývoj a zajištění nezbytných statistických informací. Po několika letech badatelské činnosti zaměřené právě na tuto problematiku v Ústavu pro životní prostředí, jsem dostala nabídku pracovat v nově vytvořeném oddělení statistiky životního prostředí Českého statistického úřadu.

Vedení národního statistického úřadu vyžaduje plné nasazení. Má to vliv na váš kontakt s oborem?

V současnosti se skutečně nemohu věnovat odborné činnosti tak, jak jsem byla dříve zvyklá. Na druhé straně vykonávám i nadále řadu aktivit, které stojí na pomezí výzkumu a aplikace. Mezi jednu z nich považuji svoji účast v pracovní skupině statistické divize OSN zabývající se revizí rámce pro rozvoj environmentální statistiky (tzv. FDES). Cílem daného rámce je poskytnout na základě aktuálních poznatků a zkušeností řady mezinárodních expertů metodickou podporu zemím, které chtějí zavést či rozvíjet systém environmentální statistiky tak, aby byla vhodná pro hodnocení politiky životního prostředí a byla rovněž srovnatelná s ostatními státy

světa. Původní verze manuálu byla publikována v roce 1984 a od té doby nebyla nijak inovována. Vzhledem k vývoji oficiální statistiky a stejně tak i požadavkům řady institucionálních uživatelů je nezbytné danou příručku aktualizovat.

V ČSÚ jste působila již v první polovině devadesátých let, jak jste vnímala mezinárodní spolupráci tehdy?

Zmíním mezinárodní spolupráci v oblasti mého odborného zájmu, tzn. statistiky životního prostředí. Většina zemí střední a východní Evropy začínala budovat environmentální statistické systémy a jednalo se tehdy o do určité míry průkopnickou záležitost. Stáli jsme také na počátku rozvoje environmentálního účetnictví, kdy jsme realizovali první pokusy sestavit satelitní účty životního prostředí v našich zemích. Národní statistické úřady si velmi intenzivně vzájemně pomáhaly a vzpomínky na tuto dobu vnímám s určitou nostalgií. Od té doby se samozřejmě změnilo mnohé, a to nejen v intenzitě, ale i geografii mezinárodní spolupráce. Česká statistika si zaslouženě vybudovala mezinárodní respekt a uznání, o čemž mimo jiné svědčí i výrazné zastoupení našich odborníků v pracovních skupinách nejen Eurostatu, ale i dalších mezinárodních organizací. Mezinárodní spolupráce spojená s výměnou zkušeností v oblasti metodiky, ale i prezentace dat je pak neodmyslitelnou součástí klíčových aktivit našeho úřadu.

Na úrovni vlády se omezují výdaje na účast v mezinárodních organizacích. Jak se úsporná opatření dotknula oblasti mezinárodní spolupráce Českého statistického úřadu?

Oproti předchozím obdobím jsou finance spojené se zahraničními aktivitami sníženy. Strategie úřadu v oblasti mezinárodní spolupráce je podstatně více ovlivněna nejen disponibilními finančními prostředky, ale i limitovanými personálními kapacitami. V současnosti ve větší míře aplikujeme principy knowledge managementu, kdy, až na určité výjimky, do zahraničí vyjíždí pouze jeden účastník, který následně podrobně prezentuje výsledky jednání a zprostředkovává je kolegům. Aktuálně upřednostňujeme cesty spojené s účastí v pracovních skupinách, poradách a výborech Eurostatu, Rady EU, dále OSN, EHK či OECD. Velmi významná a přínosná je i bilaterální a multilaterální spolupráce s národními statistickými úřady. Ale tyto cesty jsou již v hierarchii priorit na nižších pozicích.

Omezování výdajů se netýká jen české reality. Jistě jste zaznamenala reflexi této skutečnosti i u zahraničních kolegů. Jak se s touto situací vyrovnávají?

Velmi rozdílně. Rozpočty jednotlivých národních statistických úřadů v EU jsou tvořeny odlišným způsobem, pro různá období a jednotlivé úřady mají rozdílnou výchozí základnu. Například nařízení Evropského parlamentu a Evropské komise o evropské statistice z roku 2009 zavedlo přijímání statistických programů s pětiletou periodou. Český statistický úřad, na rozdíl od Eurostatu, je limitován každoročním vyjednáváním o výši rozpočtu, což naše plánování velice omezuje. Pokaždé, když se hovoří o škrtech ve státním rozpočtu, si vzpomenu na slova bývalého předsedy ČSÚ Edvarda Outraty, který jako statistik dříve působil v Kanadě. V době ekonomické krize kanadský premiér rozhodl, že všem resortům sníží jejich rozpočty. Výjimku dal pouze statistickému úřadu, kterému bylo naopak přidáno, neboť předseda vlády správně rozhodl, že bez relevantních údajů není možné přijímat zásadní rozhodnutí.

Předsedkyně ČSÚ **Iva Ritschelová** považuje dobře zvládnutou konferenci DGINS za šanci k většímu posílení prestiže úřadu.

Radikálně se pak k problematice snižování rozpočtu statistického úřadu staví například italský předseda Enrico Giovanini, který otevřeně hovoří o tom, že pokud vláda nebude schopna zabezpečit potřebné financování Italského statistického úřadu (ISTAT), tento nebude schopen zajistit zjišťování základních makroekonomických údajů ani pro vládu ani pro Evropský statistický úřad. Samozřejmě se všemi důsledky, které by to mohlo pro Itálii mít, včetně ztráty podpory evropských dotací. ČSÚ zatím v takové situaci není, ale střednědobý výhled jeho rozpočtu je nepříznivý a je jen otázkou času, kdy se můžeme do situace, v jaké je ISTAT, dostat.

V kuloárech nadcházející pražské konference tedy jistě dojde i na otázky finančního zajištění národních statistických úřadů.

Zcela jistě. Kuloární debaty v rámci setkání tohoto typu jsou minimálně stejně důležité, jako oficiální program jednání. Plánujeme i řadu méně formálních aktivit pro účastníky konference, při nichž budou moci naši hosté otevřeně debatovat nejen nad problémy evropské statistiky a rozpočtů jednotlivých úřadů. Pevně věřím, že všichni zúčastnění budou z letošní DGINS a s ním spojených akcí odjíždět odborně i lidsky obohaceni.

Statistika | Statistics and Economy Journal

Recenzovaný odborný časopis vydávaný Českým statistickým úřadem od roku 1964, zařazený v seznamu recenzovaných vědeckých periodik vydávaných v České republice a hodnocených metodikou RVVI. | Publikujeme články zaměřené na teoretickou a aplikovanou statistiku, matematicko-statistické metody, ekonometrii a aplikovanou ekonomii, hospodářské, sociální a environmentální analýzy, hospodářské ukazatele, sociální a environmentální problémy z pohledu statistiky či ekonomie a regionální rozvoj.

Vychází 4x ročně pouze anglicky (sekce: analýzy, metodologie). | 3w – zdarma, výtisk – 66 Kč (prodejna ČSÚ), roční předplatné včetně poštovného – 369 Kč.

Z obsahu č. 3/2012:

Stanislava Hronová, Richard Hindls: Economic Crises in the Results of the Non-Financial Corporations Sector in the Czech Republic | **Katarzyna Ostasiewicz (PL):** Ordering EU Countries According to Indicators of Sustainable Development | **Jitka Langhamrová, Tomáš Fiala:** How Many Secondary School Students and Leavers Will there Be in the Next 20 Years? | **Renáta Prokeínová (SR):** Analyse of Principles of Corporate Social Responsibility in Food Industry in the Slovak Republic | **Václav Rybáček:** Financial Wealth Distribution in Revised Financial Accounts | **Brij Behari Khare, Raghav Raman Sinha (IND):** Improved Classes of Estimators for Ratio of Two Means with Double Sampling the non Respondents.

http://www.czso.cz/statistika_journal

ADRESA REDAKCE:

Journal of Statistika | Czech Statistical Office | Na padesátém 81 | 100 82 Praha 10 | Czech Republic

E-mail: statistika.journal@czso.cz | www.czso.cz/statistika_journal

Pořádání konference je velmi prestižní záležitostí

Jan Fischer, bývalý předseda Českého statistického úřadu a viceprezident Evropské banky pro obnovu a rozvoj – EBRD, se zamýšlí nad příležitostmi, které letošní setkání evropských statistiků přinese.

Na konci září proběhne v Praze významné setkání evropských statistiků, konference DGINS. Není bez zajímavosti, že se tak děje i vaší zásluhou. Co vás kdysi vedlo k rozhodnutí přihlásit se k zajištění organizace této akce?

Těto konference jsem se jako předseda ČSÚ několikrát zúčastnil. Za půlstoletí pořádání této konference došlo k určitému posunu, již se nezabývá přímo statistickými programy a statistickými akcemi, ale je příležitostí pro diskusi o vybraných otázkách, které se týkají organizace a řízení Evropského statistického systému a budoucích požadavků na statistiku ve strategickém kontextu. Vloni se například konference zabývala koncepcemi statistických šetření v domácnostech a v sociální statistice a Kodexem evropské statistiky. Pořádání této akce je pro organizátora, kterým je vždy příslušný statistický úřad dané země, velmi prestižní záležitostí a odborně obohacující akcí, byť s sebou zároveň přináší zhruba rok organizačních prací. Vnímali jsme jako samozřejmé, že jednu z konferencí rádi zorganizujeme.

Tématy letošní pražské konference jsou Nové potřeby statistiky pro zelenou ekonomiku a Koordinace statistik a geoprostorové informace. Jak vás tato témata zaujala a jak jsou pro vás osobně i profesně přitažlivá?

Statistika životního prostředí prošla za posledních 20 let velmi razantním vývojem a stala se nedílnou součástí statistické produkce. To ale neznamená, že její vývoj je ukončen. Právě tato témata letošního ročníku DGINS ukazují, jak potřebné je propojování dat statistiky životního prostředí s ekonomickými popřípadě sociologickými daty, a jak tím mohou přispět k lepšímu statistickému sledování a analýze trvale udržitelného rozvoje.

Od dubna 2003 až do léta 2010 jste stál v čele ČSÚ. I když pomíneme dobu, kdy jste se věnoval vládní funkci, je to řádka let. Ve funkci předsedy jste zažil i vstup České republiky do Evropské unie. Jak bylo z pohledu ČSÚ rozdílné období „před a po“ vstupu do EU?

Ten rozdíl nebyl nijak příkrý díky tomu, že česká statistika byla na vstup dobře připravená a naprostá většina evropských standardů v oblasti statistiky byla už v okamžiku vstupu uplatňovaná. Díky vstupu ČR do EU se mohou čeští statistici podílet na přetváření evropského statistického systému. To byla pro ně velká výzva, a jsem přesvědčen, že čeští statistici v současné době hrají v EU respektovanou a významnou roli.

Do začátku letošního srpna jste působil jako viceprezident Evropské banky pro obnovu a rozvoj – EBRD. Tedy bezmála dva roky. Jak se vám podařilo naplnit plány, se kterými jste do funkce nastupoval?

„Díky vstupu České republiky do Evropské unie se mohou čeští statistici podílet na přetváření evropského statistického systému,“ říká **Jan Fischer**.

V EBRD jsem zodpovídal za mezinárodní vztahy banky především k zemím, kde se EBRD investičně a úvěrově angažuje, dále za otázky životního prostředí a sociální aspekty činnosti EBRD a také za problematiku veřejných zakázek. Jsem přesvědčen, že všechny priority a plány se mi za ty dva roky podařilo naplnit, tedy do té míry, jež odpovídá polovině mého původně plánovaného působení v bance.

Jak je institucí, kde jste byl viceprezidentem, statistika využívána?

Statistika je v EBRD používána prakticky denně. Banka má silný tým makroekonomů a analytiků, kteří používají statistiku jako samozřejmou součást své činnosti, stejně jako útvary, které se zabývají životním prostředím a sociálními otázkami. Bez používání statistiky je činnost jakékoliv mezinárodní finanční instituce nepředstavitelná. Ani já osobně jsem nikdy nepřestal sledovat produkci Eurostatu a ČSÚ.

Výbor pro evropský statistický systém

Všechny členské státy Evropské unie zpracovávají data podle společných kritérií a definic. Důvodem je jejich spolehlivost a srovnatelnost.

Evropský statistický systém zahrnuje Statistický úřad Evropské unie (Eurostat), národní statistické úřady a další instituce členských zemí, jež v jednotlivých členských státech odpovídají za vývoj, vypracovávání a šíření evropské statistiky. Jeho součástí je i Český statistický úřad.

Centrem systému je Výbor pro Evropský statistický systém (ESS). Jeho vznik se datuje do období českého předsednictví v Radě Evropské unie, kdy bylo přijato nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 223/2009 ze dne 11. března 2009 o evropské statistice. Výbor pro ESS tak nahradil dříve existující Výbor pro statistické programy (SPC). Ve

Výboru jsou zastoupeni představitelé národních statistických úřadů členských států EU, jeho jednání řídí generální ředitel Eurostatu. Dále se účastní představitelé zemí Evropského sdružení volného obchodu a Švýcarska. Jeho úlohou je poskytovat ESS odborné vedení pro vývoj, vypracovávání a šíření evropské statistiky v souladu se statistickými zásadami uvedenými v tomto nařízení (profesionální nezávislost, nestrannost, objektivita, spolehlivost, statistická důvěrnost a efektivita nákladů). Na Výboru jsou projednávány návrhy statistických programů, návrhy dalších právních předpisů a strategické záležitosti ovlivňující chod celého systému.

Na jednání Výboru jsou zváni i zástupci Evropské centrální banky, Výboru Evropské komise pro měnovou, finanční statistiku a statistiku platební bilance, poradního výboru pro evropskou statistiku, Organizace pro hospodář-

skou spolupráci a rozvoj, Evropské hospodářské komise OSN a další.

Agendu pro jednání Výboru připravuje tzv. Partnership Group, což je užší skupina představitelů národních statistických úřadů a Eurostatu. Ta také monitoruje činnost Výboru, navrhuje strategická témata k diskusi a je prostředníkem mezi členy Výboru a institucemi EU. Má celkem deset členů, kteří se pravidelně střídají. Vzhledem ke svému složení má tento orgán v rámci Evropského statistického systému značnou neformální autoritu. V současné době je jeho volenou členkou i předsedkyně ČSÚ Iva Řitschelová.

Výbor se od svého vzniku sešel již na 13 zasedáních. Na každém z nich bylo projednáváno přibližně 15 dokumentů. Projednal téměř 40 návrhů implementačních předpisů v oblasti statistiky (týkaly se mj. výběrových šetření pracovních sil, statistiky vzdělávání, harmonizovaného indexu spotřebitelských

cen). Tradičně se Výbor zabývá statistickými programy (pětiletými i ročními). Protože kromě něj produkuje evropskou statistiku rovněž Evropský systém centrálních bank, je také o jeho statistických aktivitách Výbor informován. Častým bodem jednání je řízení kvality zejména v souvislosti s Kodexem evropské statistiky, jehož je Výbor „vlastníkem“. Významně se věnoval internímu fungování celého systému, záležitostem komunikace a standardizace. Dále se např. zabýval otázkami revizí, metadat a vzdělávání. Pravidelně projednává prioritní oblasti, ve kterých dochází k významným změnám – v uplynulém období to byla zejména revize klasifikace činností NACE, populační census a revize systému národních účtů.

Hana Šlégrová
odbor mezinárodní spolupráce

Eurostat – alma mater evropských statistiků

Jakkoli název a jistá specifika prezentace Statistického úřadu Evropské unie vytvářejí dojem samostatné instituce, není tomu tak. Eurostat je ve skutečnosti „pouze“ **jedním z více než třiceti generálních ředitelství Evropské komise.**

Eurostat (Statistical Office of the European Communities) se vyvinul z tzv. Statistické služby Evropského společenství uhlí a oceli (European Coal and Steel Community), která vznikla v roce 1952 spolu s dalšími jedenácti útvary nového společenství (od roku 1953 Statistická divize). Došlo k tomu v roce 1958 po založení Evropského hospodářského společenství, kdy bylo rozhodnuto zřídit společný statistický orgán pro všechna tři evropská společenství – Evropské společenství uhlí a oceli, Euratom a Evropské hospodářské společenství. Od roku 1959 pak úřad nese definitivní název Statistický úřad Evropských společenství.

Kde ho najdete a kdo ho řídí?

Sídlo Eurostatu se nachází v Lucemburku. Poněkud překvapivě ne ve vlastní budově, ale v prostorách nad místním nákupním centrem. Jeden z vchodů do úřadu je tak přímo v přízemí nákupního centra

a pozná se podle názvu „Commission européenne“.

V čele Eurostatu stojí generální ředitel. Tuto funkci zastávalo od roku 1952 celkem jedenáct osob ze sedmi zemí. Prvním byl Rolf Wagenführ z Německa a zatím posledním je Walter Radermacher, který shodou okolností pochází rovněž z Německa.

Pokud jde o národnost, nejvíce generálních ředitelů bylo z Francie (4), pak již kromě zmíněných dvou Němců byli vždy jen po jednom z Dánska, Holandska, Itálie, Belgie a Rakouska. Většina z nich nezůstala v úřadu dlouho – s dvěma výjimkami. První generální ředitel Eurostatu Rolf Wagenführ vedl úřad 14 let (1952–1966). Absolutním rekordmanem pak je Francouz Yves Franchet, který stál v čele Eurostatu 16 let (1987–2003).

Číslem dvě v hierarchii Eurostatu je zástupce generálního ředitele. Tento post zastává již od roku 2004 bývalá předsedkyně Českého statistického úřadu Marie Bohatá.

Hlavní vchod do Eurostatu v Lucemburku.

Kdo v něm pracuje?

Zajímavý je vývoj počtu pracovníků Eurostatu. Zatímco statistickou službou se v roce 1952 zabývalo údajně pouhých sedm pracovníků (tedy stejný počet, kolik má úřad dnes odborných ředitelství), v roce 2000 jich bylo již přes 600. Dnes Eurostat uvádí okolo 900 pracovníků z téměř všech 27 členských zemí. Poměr statistiků a nestatistiků je přibližně půl na půl, přičemž statistiků je ta „větší polovina“. Ženy tvoří 50 % pracovníků úřadu, 32 % statistiků a 28 % managementu.

Hlavním úkolem Eurostatu je zpracovávat a publikovat srovnatelná statistická data na evropské úrovni. Eurostat sám to na svých webových stránkách poeticky nazývá „comparing apples with apples“ (v češtině bychom řekli „nemíchat hrušky s jablky“). Data pro své statistické výstupy získává především od národních statistických institucí členských zemí, sám se sběrem dat nezabývá.

Petr Kolovecký
oddělení evropské integrace

Organizační členění Eurostatu

Eurostat má **sedm ředitelství** (Directorate) označených písmeny A – G. Directorate A májící na starosti mj. mezinárodní spolupráci a Directorate B zahrnující „servisní“ útvary včetně IT řídí zástupkyně generálního ředitele. Pět statistických ředitelství (národní účty, vládní finance, odvětvová a regionální statistika, sociální statistika a statistika podnikání) spadá přímo pod generálního ředitele Eurostatu.

Ředitelství se dále člení na specializované útvary (Unit), kterých je v každém direktorátu nejčastěji šest.

Bez plánování Unie nefunguje

Za prvního předchůdce **Evropského statistického programu** lze označit dokument Cíle, organizace a pracovní plán statistického úřadu z dubna 1959. Jeho snahou bylo nově institucionálně vymezit odpovědnost za jednotlivá statistická šetření. Jak se plánuje dnes?

Postupující evropská integrace a vzrůstající poptávka evropských uživatelů byly hlavním důvodem dlouhodobého plánování ve statistice. Ve hře byl také rozpočet a zvolna se vytvářející právní rámec statistiky Evropského společenství. Proto v roce 1974 Evropská komise schválila první víceletý statistický program na období 1976–1978.

První statistické programy byly připravovány v rámci pracovních struktur zaměřených na jednotlivé oblasti statistiky (např. pracovní skupina pro sociální statistiku, zemědělskou statistiku atd.). Postupně se však ukázalo, že jejich pohled byl mnohdy zaměřený příliš na vlastní problematiku. Chyběla ucelená a jednotná vize všech evropských statistik a také pohled neustále se rozšiřujícího počtu jejich uživatelů.

Počátkem devadesátých let proto vznikly dva orgány, které sehrály významnou roli při dalším směřování a tvorbě evropských statistik a Evropského statistického systému. Byly to Výbor pro statistické programy složený z předsedů národních statistických úřadů a Eurostatu a Evropská poradní komise pro statistické informace v ekonomické a sociální oblasti, která sdružovala tvůrce a uživatele evropských statistik.

Důležitá je příprava

Statistickým programům se věnuje velká pozornost v rámci legislativě evropské statistiky. Nařízení o evropské statistice z roku

Od roku 1993 se Evropský statistický program připravuje **na pětiletá období**.

2009 upravuje postup přijímání Evropského statistického programu. Přípravu samotného návrhu, kterou započíná několikaletý pro-

ces jeho schvalování, má na starosti Eurostat. Konzultuje ho v rámci Evropského statistického systému a generálních ředitelství Evropské

komise. Do přípravy jsou zapojeni i další uživatelé evropských statistik. Samotné schválení návrhu je však plně v kompetenci Rady Evropské unie a Evropského parlamentu.

Roční pracovní programy

Od roku 1993 se Evropský statistický program připravuje pravidelně na pětiletá období. Jeho provádění probíhá prostřednictvím ročních pracovních programů. Ty stanovují aktivity, které Evropský statistický systém považuje v daném roce za prioritní, včetně postupů a případných právních nástrojů. Příprava je rovněž upravena **nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 223/2009 o evropské statistice**, které Eurostatu ukládá povinnost každoročně do konce měsíce května předložit roční pracovní program na následující rok Výboru pro Evropský statistický systém.

Evropské statistické programy se následně po přijetí promítají do běžné agendy národních statistických úřadů. **Odbor mezinárodní spolupráce Českého statistického úřadu**, který projednávání statistických programů koordinuje, pravidelně zapojuje do konzultací všechny příslušné útvary úřadu i pracoviště státní statistické služby. V roce 2011 také uspořádal na půdě ČSÚ seminář zaměřený mimo jiné i na projednávání a schvalování statistických programů.

Pětiletý program

V současné době je v platnosti již sedmý víceletý statistický program na období 2008–2012. Těsně před schválením je Evropský statistický program na období 2013–2017. Oproti předchozím programům, které byly založeny na líniové tvorbě evropských statistik, by měl ten nový přinést vyšší míru integrace jednotlivých statistických oblastí a zvýšit tak flexibilitu celého systému. Jeho celkový rozpočet je navržen ve výši 299,4 mil. eur.

Blanka Čigášová
odbor mezinárodní spolupráce

Legislativa EU ke statistice

Snaha porovnávat právní úpravu věnovanou statistice v České republice, jejímž jádrem je zákon o státní statistické službě a každoroční vyhlášky o Programu statistických zjišťování, s úpravou stejné oblasti v právu Evropské unie naráží na řadu obtíží. Patrně nejpodstatnější jsou jisté **odlišnosti ve sledovaných cílech**.

Na rozdíl od českého práva sleduje právní úprava Evropské unie navíc další cíl – sjednocovat postup všech členských států. Z toho plyne rozsah i podrobnost její právně závazné podoby, které mají zajistit potřebnou míru soudržnosti a srovnatelnosti statistických údajů. Na první pohled proto zaujme rozkošatělost a neustále se vyvíjející úprava statistiky v unijním právu.

Potřeba společné úpravy

Při předkládání návrhů právních aktů Evropské unie na úseku statistiky bývá posuzována potřeba dané úpravy právě na unijní úrovni. EU může jednat jen za předpokladu a pouze do té míry, pokud cílů zamýšlené činnosti nemůže být členskými státy uspokojivě dosaženo na ústřední, regionální či místní úrovni. Rozhodujícím argumentem je, že členské státy nemohou uspokojivě dosáhnout soudržnosti a srovnatelnosti statistických údajů bez společné právní úpravy na úrovni Unie. Důležitá je přitom i zásada proporciona-

lity. Podle ní by se právní úprava EU měla omezovat na minimum, které je potřebné k dosažení cíle, a nepřekračovat míru nezbytnou k jeho dosažení.

Přednostní používání nařízení

Při volbě právního nástroje bývá v případě evropských statistik v praxi upřednostňováno nařízení před směrnici z důvodu jistoty, že ji členské státy použijí úplně a ucelně. Přednostní používání nařízení je v oblasti statistiky zavedenou praxí již od roku 1997.

Z hlediska závaznosti právních aktů EU stojí za zmínku uplatnění zásady flexibility – možnosti poskytnout členským státům trvale nebo dočasně zvláštní režim ve vztahu k dodržování některých ustanovení práva EU. Mohou být ze závažných důvodů vyňaty z povinnosti dodržovat určité právní akty EU, nebo se naopak mohou zavázat, že budou dodržovat pravidla přesahující rámec právní úpravy EU.

Jaké dopady může mít nesplnění povinnosti plynoucí z prá-

Sankce za zkršlování statistiky

O vývoji na úseku sankcí souvisejících se statistikou svědčí nařízení č. 1173/2011 o účinném prosazování rozpočtového dohledu v eurozóně, přijaté v listopadu 2011. Stanovuje, že **Rada EU může na základě doporučení Evropské komise rozhodnout o uložení pokuty členskému státu**, který záměrně nebo z hrubé nedbalosti zkršluje relevantní údaje o schodku a dluhu. Pokuty musí být účinné, odrazující a přiměřené povaze, závažnosti a době trvání zkršlování. Výše pokuty nepřekročí 0,2 % HDP daného členského státu. Evropská komise může provést jakákoli šetření nezbytná k prokázání uvedeného zkršlování. V jejich rámci může od dotčeného členského státu požadovat poskytnutí informací, vykonávat kontroly na místě a mít přístup k účtům vybraných subjektů.

va EU? Evropská komise může podle článku 258 Smlouvy o fungování EU při porušení práva EU členským státem zahájit řízení, které může vyústit až v podání žaloby k Soudnímu dvoru EU a posléze v uložení peněžité sankce.

Samoregulace a politické závazky

Mezi neprávní prostředky označované za samoregulační bývá zařazován zejména Kodex evropské statistiky, jehož cílem je zvýšit důvěru ve statistické úřady a kvalitu statistik, které vytvářejí. Vytvořil jej předchůdce nynějšího Výboru pro Evropský statistický systém a stal se součástí sdělení Evropské komise o nezávislosti, bezúhonnosti a odpovědnosti vnitrostát-

ních statistických úřadů a statistického úřadu Společenství.

Za příklad politického závazku neprávního charakteru poslouží přijímání Závazků o důvěryhodnosti statistiky. Jedná se o prohlášení jednotlivých vlád členských států EU o dodržování

Kodexu evropské statistiky a zejména jeho zásady nezávislosti národních statistických úřadů. Smyslem těchto prohlášení, spolupodepsaných Evropskou komisí, jsou posílení statistické správy a řízení v EU a podpora důvěry v evropskou statistiku. Prvním z členských států, které takový závazek přijalo, se stalo Řecko.

Jindřich Babický
oddělení evropské integrace

Klíčové ustanovení

Jádrem, z něhož se odvíjí právní úprava evropské statistiky, je **článek 338 Smlouvy o fungování Evropské unie**. Podle něj Evropský parlament a Rada přijímají řádným legislativním postupem opatření k vypracování statistik, jestliže je to nezbytné k provádění činnosti EU. Uvedené ustanovení dále určuje požadavky na vypracovávání evropských statistik. Obecnou právní úpravu oblasti statistiky na nižší úrovni sekundárního práva Unie poskytuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 223/2009 o evropské statistice.

Malá kolečka ve velkém soukolí

Úkoly spojené s koordinací tzv. evropských záležitostí představují významnou část agend ústředních orgánů členských zemí Evropské unie.

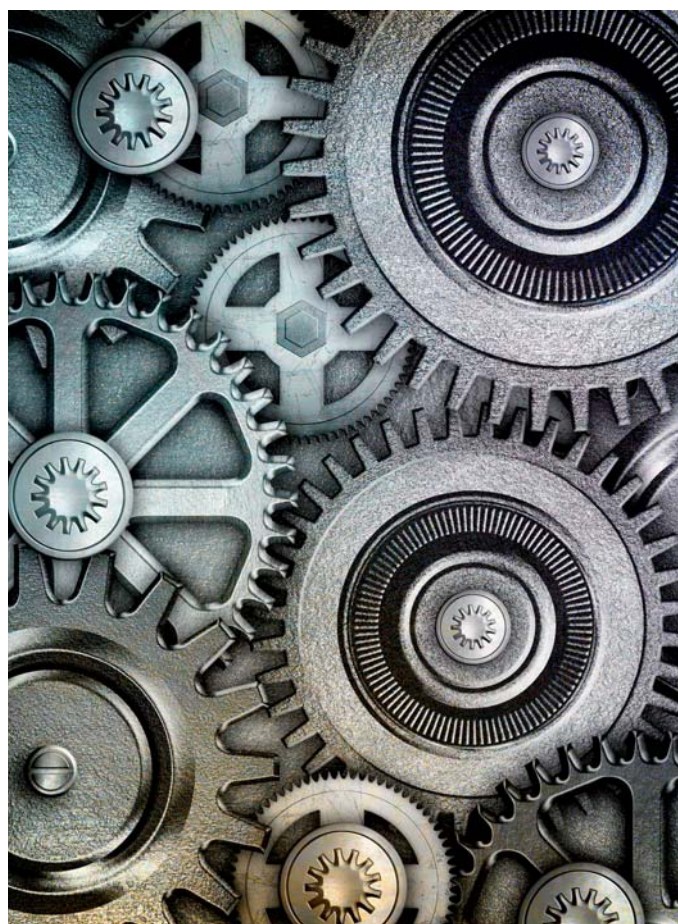
Vrcholným meziresortním orgánem pro záležitosti spojené s členstvím v Evropské unii je Výbor pro Evropskou unii, což je orgán vlády pro koordinaci pozic České republiky v Unii. Český statistický úřad v něm má status přidruženého člena a je zastoupen předsedkyní úřadu Ivou Ritschelovou (na úrovni vládní) a místopředsedou úřadu Stanislavem Drápalem, popřípadě dalšími pracovníky (na úrovni pracovní).

Pracovním orgánem Výboru na úrovni resortu je pak Resortní koordinační skupina pro statistiku. Podobně jako v jiných resortech je i ve statistice náplní její práce především schvalování stanovisek pro jednání v orgánech Evropské komise a Rady Evropské unie na všech úrovních, a rovněž i rámcových pozic – stanovisek k dokumentům Evropské unie určených pro Parlament České republiky. V Resortní koordinační skupině pro statistiku jsou zastou-

peny jak jednotlivé sekce Českého statistického úřadu, tak externí členové (dnes jich je 17), kteří zastupují ostatní resorty a další instituce. Fungování této skupiny se řídí statutem a jednáním řádem, jejím vedoucím je místopředseda ČSÚ a úlohu sekretariátu plní odbor mezinárodní spolupráce ČSÚ. Projednávání a schvalování stanovisek probíhá prostřednictvím elektronické pošty. Členové resortní koordinační skupiny pro statistiku mají možnost se během roku setkávat na vzdělávacích seminářích Českého statistického úřadu zaměřených na problematiku Evropské unie.

Zapojení útvarů ČSÚ

Zásadní podíl na přípravě právních předpisů a dalších dokumentů Unie a stanovisek k nim mají odborné útvary ČSÚ, do jejichž kompetence uvedena problematika spadá. Jejich pracovníci se také

Všech 27 členských států EU je zapojeno do Evropského statistického systému.

Koordinace evropských záležitostí ve statistice

I když bývá statistika označována za „menší“ resort, je vzhledem k velmi širokému záběru a vysokému stupni harmonizace počet projednávaných dokumentů – návrhů předpisů – velký. **Statistika není pevně spojena s určitou formací Rady Evropské unie**, ale může být zařazena podle konkrétní oblasti, které se projednává materiál týká. Navíc prolíná i různými sektorovými materiály či návrhy předpisů. Proto je vedle vlastní Resortní koordinační skupiny pro statistiku ČSÚ zastoupen i v koordinační skupině některý z dalších resortů.

Členové Resortní koordinační skupiny pro statistiku schvalovali v první polovině roku 2012 **tři rámcové pozice** k novým návrhům právních předpisů EU, 15 instrukcí pro jednání v rámci pracovní skupiny Rady EU po statistiku a návazně i instrukce pro jednání výboru Coreper a široké spektrum stanovisek pro jednání výborů Evropské komise, zejména Výboru pro evropský statistický systém.

účastní jednání v pracovních orgánech jak na úrovni Evropské komise/Eurostatu, tak na úrovni Rady EU (zejména pracovní skupiny pro statistiku). Koordinace a metodické usměrňování této činnosti je jedním z úkolů odboru mezinárodní spolupráce ČSÚ.

Kromě spolupráce s útvary úřadu, příslušnými orgány Evropské unie a dalších států a Stálého zastoupení České republiky při EU v Bruselu zajišťuje odbor další úkoly. Například vytváří vnitřní pravidla, připravuje interní vzdělávání, zajišťuje uživatelskou správu příslušných databází dokumentů (jako

jsou český ISAP nebo Extranet Rady EU), koordinaci přijímání gestí k dokumentům Evropské unie a kontroly jejich překladu.

V rámci Výboru pro Evropskou unii spolupracuje odbor mezinárodní spolupráce ČSÚ s ostatními resorty zejména na přípravě souborných materiálů. Protože řada oblastí statistiky spadá i do kompetence institucí mimo ČSÚ, je důležitým prvkem i spolupráce s těmito gestory či spolugestory.

Lucie Vayhelová
oddělení evropské integrace

Demokracie versus statistika

Stálé zastoupení České republiky při Evropské unii v Bruselu v podstatě funguje jako prodloužená ruka české vlády. Proto zde také hraje statistika nezastupitelnou roli.

Už z podstaty věci se jedná o činnost, která prostupuje napříč všemi oblastmi v prostředí, jež klade důraz na sjednocování a sblížování různých legislativních a technických rámců, to platí dvojnásob.

Jednou z nejkřivějších oblastí pro evropskou integraci jsou nepochybně finance, ať už jde o hospodářskou a měnovou unii, rozpočet, daně, finanční služby či kohezní politiku. Z tohoto důvodu spadá na stálých zastoupeních většiny členských států statistická agenda formálně pod úsek finanční a hospodářské politiky a stejně tak je tomu v případě České republiky. Koneckonců se statistikou úzce souvisí například i kořeny současné krize eura. Nedůvěra finančních trhů vůči fiskálně nedisciplinovaným zemím se datuje od podzimu 2010, kdy vyšlo najevo manipulování statistických dat v Řecku při přistupování k jednotné měně.

Na pracovní úrovni Rady Evropské unie má statistika své zastoupení v podobě pracovní skupiny pro statistiku. Ta projednává naprostou většinu s tímto tématem souvisejících legislativních návrhů Evropské komise. Účastníci jsou v závislosti na konkrétním tématu vesměs odborníci na konkrétní statistickou problematiku z národních statistických úřadů, výjimečně jen ataše stálého zastoupení.

Demokratický proces

Pracovní skupina Rady Evropské unie však není zpravidla prvním fórem, kde se odborníci z České republiky s návrhem Evropské ko-

V období českého předsednictví v EU v roce 2009 spolupracovaly týmy ČSÚ a SZ Brusel na přípravě nařízení o statistice pesticidů.

mise setkávají. Samotnému formálnímu předložení návrhu Evropské komise předchází konzultace s českou stranou na půdě generálního ředitelství Eurostatu. Do legislativního procesu tak vstupuje text již předjednaný, čímž se značně zvyšuje šance na relativně rychlé a bezproblémové schválení v Radě Evropské unie. Otázkou je, jak následně dopadne vyjednávání s Evropským parlamentem, který podle Lisabonské smlouvy již u většiny návrhů funguje jako kolegiátor.

Na jedné straně se tak zvyšuje demokratická legitimita procesu, na straně druhé se proces komplikuje, protože poslanci Evropského parlamentu většinou nejsou odborníky na statistiku a požadavky přicházející z jejich strany jsou někdy od reálných možností velmi vzdálené. Specifikem skupiny je průřezový

charakter jejího zaměření, z čehož plyne fakt, že následné fórum pro projednání v Radě Evropské unie, tzv. politická úroveň na úrovni velvyslanců členských států, se určuje podle konkrétní věcné oblasti, které se dotýčný statistický legislativní text týká. Podle toho jde buď o Výbor stálých zástupců – Coreper I (zaměstnanost, sociální politika, zdraví, vnitřní trh, doprava, telekomunikace, zemědělství, životní prostředí, vzdělání, kultura), nebo Výbor stálých zástupců – Coreper II (vedle hospodářských a měnových záležitostí ještě institucionální otázky, vnitro, spravedlnost a vnější vztahy). V poslední době přes Coreper I prochází např. statistika demografie či trestné činnosti, Coreper II se intenzivně věnuje revizi Evropského systému národních a regionálních účtů ESA 2010.

Období českého předsednictví

Pro zvládnutí úkolů Stálého zastoupení v oblasti statistiky je nepostradatelná dobrá spolupráce s gestorem v ústředí, kterým je Český statistický úřad, konkrétně jeho odbor mezinárodní spolupráce. Dosavadního vrcholu, pokud jde o intenzitu, dosáhla bezesporu v období českého předsednictví v Radě Evropské unie v první polovině roku 2009, kdy se Brusel stal pro místopředsedu úřadu Stanislava Drápala jakožto předsedu pracovní skupiny pro statistiku a jeho tým de facto detašovaným pracovištěm. Důvodem bylo vedle tradičních předsednických povinností především projednávání nařízení o statistice pesticidů, které bylo prubířským kamenem vyjednávacích schopností, trpělivosti a pevných nervů. Díky všem možným a snad i nemožným peripetiím došlo nakonec k dohodě s Evropským parlamentem až ve smířčím řízení třetího čtení spolutřídenní procedury, což je v historii evropské statistiky naprosto mimořádný úkaz. Od té doby je spolupráce obou institucí sice nepoměrně méně intenzivní, ale díky vstřícnosti a profesionalitě Českého statistického úřadu nadále velmi kvalitní, přínosná a příjemná.

Eduard Oplatek
Stálé zastoupení České republiky při Evropské unii v Bruselu

Ozvěny z mezinárodní konference o kvalitě ve statistice v Aténách

V pořadí již **šestá konference o kvalitě ve statistice** se letos v květnu konala v Aténách. Připomeňme, že prvá takto zaměřená konference se konala v roce 2001 ve Stockholmu, druhá v roce 2004 v Mohuči a v následujících sudých letech pak v Cardiffu, v Římě a v Helsinkách.

Konferenci zahájil svým projevem generální ředitel Eurostatu Walter Radermacher. Odborníci z Českého statistického úřadu si jej dobře pamatují ještě jako vedoucího společného projektu německého federálního statistického úřadu a ČSÚ s výstižným názvem „Strategické plánování a řízení činností ve statistice“. Projekt výrazně přispěl ke zvýšení kvality řízení české instituce, která se trvalým zvyšováním kvality zabývá dlouhodobě. Vždyť přípravné práce na společném projektu proběhly ještě před rokem 2002.

Úspěch české statistiky

Za hostitele přednesl krátký úvodní projev předseda řeckého statistického úřadu Andreas Georgiou.

Pak následovaly příspěvky v celkem 37 sekcích, mezi nimiž si každý z celkového počtu 397 účastníků z celého světa (konference statistiků bývají otevřené, této se zúčastnili i odborníci například z Egypta, Japonska, USA či z Nového Zélandu) mohl zcela jistě vybrat podle svého zaměření.

Oceněním dlouholetého úsilí mnoha našich pracovníků a také jednoznačným úspěchem české statistiky bylo zařazení hlavní hodinové přednášky předsedkyně ČSÚ Ivy Ritschelové, která byla velmi kladně přijata.

Kromě mnoha ryze odborných témat věnovali statistici i značnou pozornost možnostem financování. V řadě evropských zemí se statistika potýká s rozpočtovými omezeními,

nicméně je naprosto zřejmé, že šetřit na kvalitních datech se nikdy nemůže vyplatit. Stručně odůvodnění je velmi prosté: kvalitní statistické výsledky nelze připravovat bez velkého množství snadno dostupných a velmi dobře setříděných dat. To není možné zabezpečit jinak než s vyškolenými zaměstnanci, kteří mají k dispozici pokročilou výpočetní techniku včetně nezbytného programového vybavení, jež je nutné trvale aktualizovat tak, aby statistický úřad mohl vyhovět vzrůstajícím požadavkům naprosté většiny svých uživatelů.

Mnohé ze statistiků velmi zaujala myšlenka vydávat o statistice časopis, který by se svým obsahem podobal *Statistice & My*. A tak se možná o několik měsíců později

budeme moci podívat, jak o statistice píší v Dánsku, v Polsku, v Itálii či v Portugalsku. A třeba budeme moci díky mezinárodní spolupráci přijít s novými nápady.

Přínosem jednání bylo i 19 velmi zajímavých plakátů z celého světa, jejichž obsah byl živě diskutován s jejich autory.

Konferenci uzavírala panelová diskuse za přítomnosti statistických kapacit. Závěrečné slovo a poděkování všem organizátorům přednesla Marie Bohatá, bývalá předsedkyně ČSÚ a současná zástupkyně generálního ředitele Eurostatu.

Jiří Kubín
oddělení vládních účtů

Evropské unii vládne Kypr

Počínaje červencem 2012 se role předsedajícího v rámci EU ujal po Dánsku Kypr. Uzavírá tak 18měsíční období činnosti polsko-dánsko-kyperského tria předsednictví.

Motivem kyperského předsednictví je „směrování k lepší Evropě“. Měla by být efektivnější, udržitelnější, s lépe fungující a rostoucí ekono-

mou, solidární a soudržná ve vztahu k občanům, měla by působit na světové scéně a zároveň být blízká svým sousedům. Kypr bude usilovat především o dokončení jednání o víceletém finančním rámci Unie na období 2014–2020 a příslušných finančních programech, o posun v otázce reformy společné zemědělské politiky či dotažení společného evropského azylového systému.

Také v oblasti statistiky odstaroval Kyperský statistický úřad

(CYSTAT) svůj program. Během svého předsednického období se chce věnovat zejména dokončení Evropského statistického programu na období 2013–2017. Dalšími tématy budou nařízení o systému národních a regionálních účtů v EU (ESA 2010) a o demografické statistice. Pokročit chce i v přípravě novely nařízení o evropské statistice. Během šestiměsíčního období je plánováno celkem šest jednání pracovní skupiny Rady EU pro sta-

tistiku, kde budou zástupci členských států a Eurostatu zmíněné předpisy diskutovat.

Stejně jako Česká republika vstoupil Kypr do EU 1. 5. 2004. Od roku 2008 je součástí eurozóny.

Více na:
www.cystat.gov.cy/eu2012

Lucie Vayhelová
oddělení evropské integrace

Kam míří pomoc ČSÚ?

Aktivní poskytování statistické pomoci Českým statistickým úřadem jiným zemím **vychází zejména z politik Evropské unie**. Je často spojena s překonáváním výzev, získáváním zkušeností a nutností širší spolupráce.

ČSÚ spolupracuje nejenom s evropskými státy, ale i se zeměmi, které se nacházejí na jiných kontinentech – např. s **Uzbekistánem**.

Evropská unie a její členské státy včetně České republiky usilují o mezinárodní harmonizaci statistických metod a srovnatelnost dat, z tohoto důvodu sdílejí své statistické znalosti s jinými zeměmi a prohlubují spolupráci. V rámci politiky rozšiřování EU (Albánie, Bosna a Hercegovina, Černá Hora, Chorvatsko, Island, Kosovo, Makedonie, Srbsko, Turecko) je statistika jednou z kapitol přístupových jednání a pomoc se zaměřuje na soulad s legislativou EU a implementaci evropských standardů. Statistika slouží jako nástroj na hodnocení všech oblastí života a posuzování,

zda je země připravena na vstup do Unie.

Český statistický úřad, sám příjemce pomoci od jiných států (např. od Francie, Německa a Finska) před vstupem do EU, je od roku 2005 v pozici poskytovatele odborné pomoci, která se také nazývá technickou asistencí. Ta může mít různé podoby. Vedle jednorázových konzultací, seminářů, školení a studijních návštěv s různými tematickým zaměřením se jedná zejména o dlouhodobější projekty. Experti ČSÚ při nich předávají své zkušenosti, diskutují o problémech sběru, zpracování a diseminace dat,

konzultují metodické postupy a podílejí se na jejich přípravě v různých zemích. Zahraniční partneři si zejména cení zkušeností ČSÚ s přechodem na tržní ekonomiku a harmonizaci s legislativou EU.

Úspěšné projekty

Další pomoc EU na mezinárodním poli probíhá v rámci evropské politiky sousedství. Zaměřuje se na pomoc zemím v okolí Evropské unie (Alžírsko, Arménie, Ázerbájdžán, Bělorusko, Egypt, Gruzie, Izrael, Jordánsko, Libanon, Libye, Maroko, Moldavsko, Palestinská autonomní území, Sýrie, Tunisko a Ukrajina). Klade si za cíl rozvíjet a budovat národní statistiky a harmonizovat je s mezinárodními standardy. ČSÚ se např. účastnil twinningového projektu v Egyptě (2008–2010) a v Ázerbájdžánu (2010–2012). Mimo to v letech 2007–2011 spolupracoval s Federálním statistickým úřadem Německa a dalšími partnery na

projektu pro Tádžikistán v oblastech statistické metodologie a klasifikací, nezjištěné ekonomiky atd., který byl vyhlášen Světovou bankou.

Velmi důležitým společným rysem projektů technické asistence je princip spoluvlastnictví. To znamená, že instituce země příjemce jsou aktivní a spoluodpovědné za výsledek projektů. Koordinace pomoci je potřebná nejen na straně příjemce, ale i mezi dárci, včetně spolupráce členských zemí Evropské unie. K tomu přispívají i každoroční setkání mezi dárci a příjemci pomoci organizovaná Eurostatem a setkání expertní skupiny ke statistické spolupráci, jichž se účastní zástupci EU, národních statistických úřadů i mezinárodních organizací a kde se mimo jiné diskutuje budoucnost a směřování statistické pomoci.

Komu poskytl ČSÚ technickou asistenci?

Větší projekty: Ázerbájdžán (2009–2012) | Bulharsko (2005–2008) | Egypt (2008–2010) | Makedonie (2006–2008, 2010–2012) | Rumunsko (2009) | Tádžikistán (2007–2011) | Turecko (2006–2007, 2007–2009).

Jednorázové aktivity: Ázerbájdžán, Albánie, Černá Hora, Chorvatsko, Kyrgyzstán, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Makedonie, Malta, Rumunsko, Rusko, Slovensko, Srbsko, Turecko, Ukrajina, Uzbekistán.

Alena Mutlová
Blanka Kafková
odbor mezinárodní spolupráce

Strasti a slasti technické asistence v Egyptě

V roce 2008 oslovil české statistiky Dánský statistický úřad, zda by se chtěli zapojit do programu technické asistence, který byl zaměřen na rozvoj statistiky v Egyptě. Český statistický úřad souhlasil a skupina expertů záhy vyjela na africký kontinent. Jaké byly **soukromé dojmy Marka Rojíčka**, dokumentuje následující příspěvek.

Asi nejvýznamnějším rysem tohoto projektu, na rozdíl od jiných, byla značná kulturní odlišnost. Egypt je stát, který má na jednu stranu obrovskou historii, na kterou jsou tamní lidé velmi hrdí, a na druhou stranu je to z pohledu Evropana velmi chudá země s často otřesným sociálním standardem a stavem životního prostředí. Vzhledem k tomu, že většinu této země zabírá poušť, ekonomická aktivita se koncentruje do delty řeky Nil a turistických letovisek na pobřeží Rudého moře.

Egypt nemá samostatný statistický úřad, ale statistika je součástí instituce zvané CAPMAS (Central Agency for Public Mobilisation and Statistics). Jak vyplývá z názvu této instituce, byla zřízena původně pro mobilizaci občanů do armády, což s sebou neslo i nutnost vést jejich evidenci. Postupně se agenda této instituce rozšířila i o další statistiky včetně ekonomických. Výjimkou jsou národní účty, které se sestavují na Ministerstvu ekonomického rozvoje (dříve Ministerstvo plánování). Kromě ústředí má CAPMAS také několik regionálních poboček a celkově zaměstnává zhruba šest tisíc lidí. Vzhledem k velmi nízké produktivitě práce je v Egyptě všude vysoká přezaměstnanost, což platí zejména pro státní sektor, ale i služby obecně. Také v CAPMASu řada lidí ve skutečnosti nepracuje, ale jen do práce dochází.

Špatná komunikace

Prezidentem CAPMASu byl armádní generál, pro něhož statistika rozhodně nebyla klíčovou agendou jeho úřadu. Gestorem projektu na egyptské straně byl druhý nejvýznamnější člověk v této instituci, ředitel sekce informačních technologií Bahy Eldin Mortagy. Byl to muž s velkým rozhledem a excelentním vystupováním, který byl hlavním iniciátorem tohoto projektu. Měl oprávněný pocit, že Egypt potřebuje modernizovat svůj statistický systém. Praktickou koordinaci za egyptskou stranu zajišťovala Awatef Hussein zodpovědná za ekonomické statistiky.

Důležitou roli v každém podobném projektu hraje zástupce poskytovatele technické asistence v dané zemi, tzv. resident twinning advisor (RTA), který má na starosti organizaci práce expertů a komunikaci

s institucí přijímající pomoc. Tuto funkci plnil Peter Ottosen z Dánského statistického úřadu, nutno však přiznat, že z pohledu nás expertů ne zcela ideálně, protože organizace celého projektu měla značné mezery a řadu věcí bylo potřeba opakovaně urgovat. Do jisté míry v tom však hrálo roli i specifické kulturní prostředí a obtížné vyjednávání s egyptskými partnery. Nezbytná byla také úloha tlumočnicků, protože většina pracovníků CAPMASu neovládala angličtinu na komunikační úrovni.

První návštěva v listopadu 2008, které jsem se zúčastnil spolu s finským expertem Markku Sur-Kujalou, pro nás Evropany znamenala velmi příjemnou změnu klimatu, kdy se teploty pohybovaly okolo 30 stupňů. Několik dalších návštěv připadlo na letní měsíce, kdy bylo v Egyptě velmi vyčerpávající horko, takže nebylo snadné opustit klimatizovaný hotel.

Egypt nemá samostatný statistický úřad, ale **statistika je součástí instituce zvané CAPMAS** (Central Agency for Public Mobilisation and Statistics).

První zážitky

Při prvním přeletu do Káhiry je člověk šokován velikostí této megapole. Z letadla se naskytá pohled, který připomíná záběry z leckterého apokalyptického filmu. Obrázek je téměř jednobarevný, vedle sebe jsou naskládány budovy jedna jako druhá. Úzký pás zeleně je pouze místy okolo Nilu. Pyramidy v Gíze jsou prakticky nalepeny na bytovou zástavbu a pouze plot brání tomu, aby domy stály v jejich bezprostředním sousedství. Co se týče ubytování, není radno v Egyptě šetřit a vzít zavděk hotelem s méně než pěti hvězdičkami. V Káhiře je paradoxní situace – zatímco všude jinde na světě je centrum města nejdražší, zde

Byl to evropský projekt

Projekt byl financován Evropskou komisí v rámci spolupráce se stře-domořskými zeměmi. Spolu s kolegy Jiřím Vopravilem, Jaroslavem Sixtou a Vladimírem Kermietem jsme se podíleli na části týkající se zlepšování statistiky národních účtů a nejnižší ekonomiku. Další částí projektu, do kterých byli zapojeni experti z ostatních zemí (Dánska, Švédska, Finska a Lotyšska), se týkaly kromě **zlepšení kvality konkrétních statistik** také **zlepšení institucionálního prostředí** – dodržování základních principů, organizace a lidských zdrojů, dále zlepšení využívaných informačních technologií a také vedení registru ekonomických subjektů.

se naopak koncentrují nejlevnější hotely. Důvodem je neuvěřitelný hluk, zápach, smog a špína, což je pro návštěvníky z vyspělejší části světa obtížně přijatelné.

Cesta na pracoviště

CAPMAS se našťástí nacházel v jedné z lepších čtvrtí spíše na okraji města směrem k letišti, poměrně blízko prezidentského paláce. Tehdejšího prezidenta Mubaraka však ve skutečnosti viděl jen málokterý obyvatel Káhiry – když svůj palác příležitostně opouštěl, byly uzavírány celé ulice. V této oblasti byl však jen jeden pětihvězdičkový hotel, který musel být rezervován s větším předstihem. To se u první návštěvy nepodařilo a měl jsem tak možnost zakusit i nižší standard a připadalo mi, jakoby se zde nejméně na tři desetiletí zastavil čas, nikoli však chátrání. Obdobná opatrnost jako u hotelů byla namístě i u stravování, které lze bez rizika absolvovat jen v restauracích dražších hotelů. Levnější variantou jsou provozovny McDonalds, které v tomto městě představují ostrůvky civilizace a jistot (použitelná toaleta, bezpečné jídlo, klimatizace a připojení k internetu). Na pokus ochutnat něco z místní kuchyně doplatili někteří mí kolegové těžkou střevní infekcí.

Vyčerpávající jednání

Kapitolu samu pro sebe představuje vsudyprítomné smlouvání a snaha cizince „natáhnout“, kde se dá. To, co se zpočátku jeví jako zajímavá hra, se časem stává velmi obtěžujícím a vysilujícím. Pokud však člověk nechce platit v obchodech a za služby nehorázné částky, je nucen tyto praktiky přijmout a o všem se donekonečna dohadovat. Platí to také v taxicích, kde je nutné se většinou dohodnout na ceně předem, přičemž je potřeba dobře odhadnout délku trasy. Samotná jízda taxikem několik desetiletí starým v zoufalém

„Egyptané se dívají nedůvěřivě na cizince, kteří je přijedou, něco naučit“ a dávají najevo svou hrdost, “ tvrdí autor příspěvku Marek Rojíček.

technickém stavu a s absencí bezpečnostních pásů je navýsost adrenalinovou záležitostí, kdy řidič ve vysoké rychlosti kličkuje v několika proudech vozidel a jen o centimetry míjí ostatní vozidla. Respekt si přitom vynucuje nepřetržitým troubením, bez klaksonu by se zdejší řidiči opravdu neobešli. Obdobně dobrodružným počinem je přecházení silnic, kdy má chodec volbu buď se vrhnout do silnice a doufat, že to zvládne, nebo si vzít taxíka a nechat se na druhou stranu převézt.

Poměrně náročné bylo i samotné jednání s egyptskými kolegy. Dívají se nedůvěřivě na cizince, kteří je přijedou „něco naučit“ a dávají najevo svou hrdost. Trvá delší dobu, než se podaří je přesvědčit o tom, že naše rady jim mohou být užitečné. Čím je člověk mladší, tím to má těžší, protože v arabských zemích tradičně hraje seniorita důležitou roli. Klíčové bylo přesvědčit o užitečnosti našich rad zejména dva nejstarší a vážené experty se zkušenostmi z působení v OSN, kterými byli Qutb Salem a Kamal El Araby. Na jednom jednání můj kolega opako-

vaně trpělivě vysvětloval podstatu výpočtu zisku z držby zásob v národních účtech. Teprve poněkoličkáte, když celý postup podrobně nakreslil na tabuli, jeden z těchto pánů kývl a řekl: „Ano, má pravdu“. Poté se atmosféra uvolnila a další jednání se neslo v daleko přátelštějším duchu. Často jsme měli pocit, že teprve naše přítomnost rozproudila jejich vnitřní komunikaci, když po našich dotazech následovala velmi dlouhá a emotivní debata mezi zástupci jednotlivých statistických útvarů, jakže to vlastně je. Zásadní překážkou pro zlepšování kvality národních účtů bylo jejich institucionální oddělení od ostatních statistik, které vzniklo v minulosti z politických důvodů. Cílem CAPMASu bylo získat sestavování této statistiky zpět do této instituce, k čemuž mělo přispět i naše expertní stanovisko.

Tající ledy

Z našeho pohledu byla jednání často velmi neefektivní, protože bylo nutné věci mnohokrát opakovat a vysvětlovat, rovněž tak zadané

úkoly do příští mise byly ze strany Egyptanů brány velmi nezávazně. Na každé jednání se obvykle sešlo mnoho lidí, řada z nich se však očividně přišla podívat jen ze zvědavosti. Debaty bývaly poměrně vysilující, našťástí trvaly každý den jen čtyři hodiny včetně polední přestávky, kterou Arabové využívají k modlení. Další čas však bylo nutné věnovat přípravě a vyhodnocování každého dne. Přestože bylo poměrně náročné docílit konkrétních výsledků, egyptští kolegové byli velmi zvědaví a vyptávali se na řadu věcí. Po překonání počáteční nedůvěry byli také velmi milí a pohostinní. Kromě pracovní stránky představovala návštěva Egypta příležitost navštívit zajímavá místa a poznat kulturu této země lépe než jako běžný turista. I přes uvedené strasti a počáteční kulturní šok nás účast na tomto projektu nepochybně obohatila a přinesla cenné zkušenosti.

Marek Rojíček
sekce makroekonomických
statistik

Sčítat bez principů nelze

Není náhodou, že právě témata Sčítání lidu, domů a bytů a Základní principy oficiální statistiky byla zařazena do programu letošních seminářů **Konference evropských statistiků**. Mají k sobě totiž velmi blízko.

Po pádu Berlínské zdi a politických změnách v Evropě navrhli na zasedání Konference evropských statistiků představitelé polské statistiky, aby byl sepsán a přijat dokument, který napomůže v transformujících se evropských zemích položit základy oficiální statistiky, jež budou odpovídat potřebám demokratické společnosti. Názory tehdejších představitelů statistických úřadů na potřebnost a význam takových principů či zásad však nebyly shodné. Přijetí dokumentu Základní principy oficiální statistiky se podařilo prosadit nejprve na Konferenci evropských statistiků v roce 1992, poté je přijala i Statistická komise OSN (článek OSN – Statistická komise v Statistika & My č. 3/2011).

Ve srovnání s diskusí před dvaceti lety vyzněl letošní seminář velmi jednoznačně: demokracie není dána provždy, je ve stálém vývoji, a proto musí být v zájmu společnosti respektování základních principů, které umožní producentům oficiální statistiky poskytovat kvalitní, důvěryhodné údaje. Znalost principů a jejich respektování pouze institucemi, které produkují a prezentují oficiální statistiku, však nestačí. Důležitá je podpora zejména nezávislosti statistiky ze strany politiků a vlád.

Důležitá je důvěra

Seminář ke sčítání obyvatelstva se postupně zaměřil na zkušenosti z cenzu i na diskusi o budoucnosti a přípravě dalšího kola sčítání, které je plánováno za dalších deset let. Do konce roku 2014 se

Na Konferenci evropských statistiků v Paříži v roce 2012 se diskutovalo o problematice sčítání obyvatel.

Funkce cenzů

Zjištění počtu obyvatel a jeho rozdělení v zemi | **charakteristiky** obyvatelstva | **údaje** o malých územních jednotkách | vytvoření základu pro **demografické projekce** a výběrová zjišťování.

předpokládá provedení cenzu ve všech zemích Konference evropských statistiků s výjimkou Makedonie a Uzbekistánu. Zvyšuje se počet zemí, které provádějí sčítání s využitím registrů či kombinovanými metodami. Poprvé se tento způsob, který vyžaduje disponibilní registry s potřebnými kvalitními daty a důvěru obyvatelstva, uskutečnil v roce 1981 v Dánsku. Problémem jsou v některých zemích ustanovení národních zákonů, která neumožňují přístup statistiky k individuálním administrativním údajům. Při použití dat z registrů byl v některých případech zjištěn vysoký počet dvojího zahrnutí sčítaných občanů, proto je nezbytné důkladné ověřování

kvality vstupních zdrojů (registrů) i přebíraných dat.

Dobré zkušenosti při tradičním sčítání jsou především s využitím sběru dat pomocí internetu a dalších informačních technologií. Některé země tak provedly sčítání „bez papíru“ – s využitím internetu či tazatelů vybavených notebooky. Je ale obtížné předem odhadnout podíl osob, které internet využijí (např. v Estonsku pilotní ověřování neukázalo tak velký zájem, jaký byl při reálném sčítání). Také Česká republika byla prezentována mezi zeměmi, ve kterých projeví respondenti o sčítání přes internet značný zájem.

Zajištění sčítání není pouze statistickou záležitostí, důležitá je také jeho propagace. Občany především

zajímá, kolik sčítání stálo a jak budou využity výsledky.

Ukazuje se, že není jediný model optimální pro všechny země. Je nutné přihlídnout k disponibilním možnostem při použití registrů a k faktorům, jako jsou přesnost, četnost, detaily a náklady. Proto se budou experti v dalším postupu zabývat přípravou doporučení pro další kolo cenzů s přihlídnutím k různým modelům. Hlavními oblastmi přípravy bude metodologie (doplněna o práce v podskupinách podle způsobu provádění cenzů), technologické aspekty, náklady, sčítaná populace, zjišťované charakteristiky, migrace, domácnosti, aspekty bydlení, kvalita dat. Je třeba si uvědomit, že sčítáme světovou populaci, proto se také počítá se spoluprací v rámci OSN a rovněž s Eurostatem.

Hana Šlégrová
odbor mezinárodní spolupráce

Eurostat si kvalitu hlídá

V roce 2004 změnil Eurostat zcela zásadně podmínky poskytování dat – velká část ukazatelů začala být nabízena uživatelům zdarma.

V kanceláři Štěpánky Čejkové, vedoucí oddělení informačních služeb v ústředí ČSÚ, zazvonil telefon. „Kde bych mohl najít počet vězňů v Evropské unii?“, ozvalo se ze sluchátka. Uživatel žádal o pomoc. V té době šlo v databázi Eurostatu o relativně nově zařazenou tematiku.

Členka českého centra podpory uživatelů evropských dat – ESDS se s odhodláním pustila do intuitivního hledání a brzy uživatele zdárně navedla až k požadované tabulce.

Za několik týdnů přišlo do ČSÚ z Eurostatu hodnocení dalšího kola anonymních testů. Z něho vyplynulo, že ve skutečnosti se tenkrát nejednalo o náhodný telefonický dotaz, ale o kontrolu pracovníka Eurostatu, který takto testoval činnost

Štěpánka Čejková (vlevo) a Eva Jakubcová (vpravo) z oddělení informačních služeb odpovídají na dotaz klientky ohledně statistik z Eurostatu.

Národní centrum podpory uživatelů evropských statistických dat

Ve většině zemí EU bylo zřízeno **národní centrum podpory uživatelů evropských statistických dat – ESDS** (European Statistical Data Support). Eurostat od počátku dbá na kvalitu a úroveň poskytovaných služeb, a proto prací všech center ESDS monitoruje.

Co Eurostat hodnotí?

- **Nasměrování uživatele na správné místo:** pokud nelze najít data na webu Eurostatu, doporučit jiné statistické zdroje dat (weby mezinárodních institucí nebo národních statistických úřadů aj.).
- **Technickou kvalitu odpovědi:** zda jsou odpovědi (nejčastěji jde přímo o nalezení dostupných dat v databázi) doplněny i o další obecné či specifické informace o Eurostatu a jeho produktech (související předdefinované tabulky, metodika, tematické publikace, další využitelné databáze, např. databáze zahraničního obchodu Comext...).
- **Celkový servis poskytnutý uživateli:** zahrnuje odpovídání jménem Eurostatu a patřičnou prezentaci jeho dalších zdrojů dat (kromě samotné databáze tedy např. aplikace Statistics Explained – statistické období Wikipedie); dále uvádění kompletních kontaktních informací včetně výzvy, aby se uživatel na ESDS tým v případě potřeby znovu obrátil atd.
- **Rychlost poskytnutí odpovědi:** nejlepšího skóre lze dosáhnout za zaslání odpovědi uživateli do 24 hodin, naopak prodlení delší než 48 hodin se již hodnotí nulou.

jednotlivých národních ESDS center. „V rámci monitoringu jsme se s telefonickým dotazem setkali poprvé,“ konstatuje Štěpánka Čejková.

Anonymní testování provádí Eurostat zpravidla několikrát za rok. Většinou se jedná o písemné dotazy zaslané na národní centrum ESDS přes webový formulář Eurostatu. Dotazy jsou v angličtině nebo v národním jazyce. Bývají formulovány ve stylu: „Jsem student a potřebuji pro svou diplomovou práci data o ... Můžete mi prosím poradit?“

Největším oříškem pro pracovníky oddělení informačních služeb je 24hodinová lhůta na vypracování a zaslání odpovědi. „Hledání požadovaných dat a informací totiž leckdy zabere i několik hodin,“ podotýká Jitka Lošanová z oddělení informačních služeb. Její vedoucí Štěpánka Čejková poznamenává: „Vždy se ale snažíme pracovat co nejefektivněji a hlavně uživate-

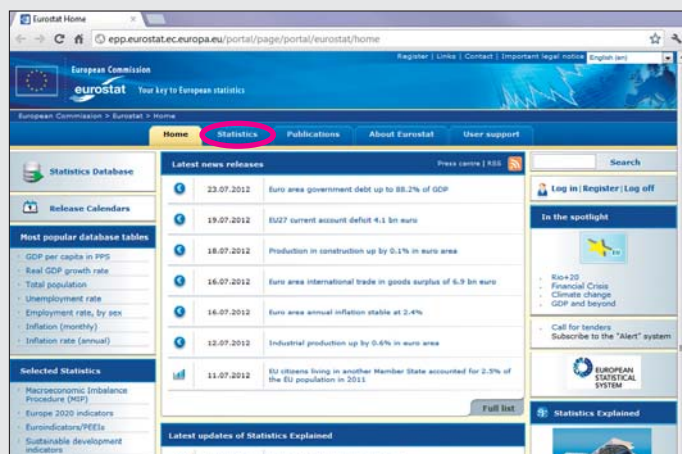
lům vycházet maximálně vstříc.“ Její slova potvrzuje i fakt, že české centrum ESDS se dlouhodobě drží v první desítce v rámci celé sítě ESDS z hlediska počtu vyřízených dotazů. Na dotaz se pracovníce snaží vždy co nejkomplexněji a nejrychleji odpovědět v jazyce, ve kterém je dotaz formulován. „Dosed jsme se setkali s dotazy v češtině, slovenštině, angličtině, francouzštině, španělštině a němčině,“ dodává Jitka Lošanová.

České centrum podpory uživatelů si i v testech Eurostatu obvykle stojí velmi dobře. „Naposledy letos v dubnu uspělo na 85 % zásluhou skvěle zpracované odpovědi Zuzky Cabicarové,“ chválí kolegyni její vedoucí a přeje si, aby i nadále byl její tým tak úspěšný.

Eva Jakubcová
oddělení informačních služeb

Jak hledat na webu Eurostatu

Na oddělení informačních služeb ČSÚ se často obrací uživatelé s jednoduchými dotazy, přitom by si často mohli poradit sami. Na příkladu dotazu: Existuje mezinárodní srovnání ČR se státy EU podle výše hrubého domácího produktu? vám ukážeme, **kde informace najdete**.

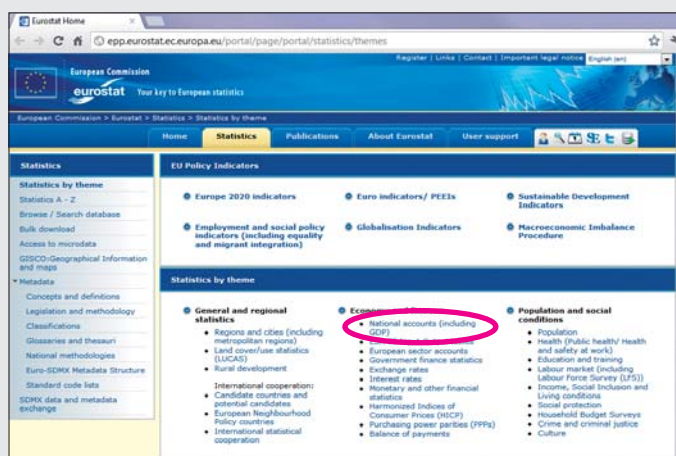

1.

Nejdříve na hlavní prezentaci internetových stránek Eurostatu <http://epp.eurostat.ec.europa.eu> klikněte v horní části stránky na záložku **Statistics**.

2.

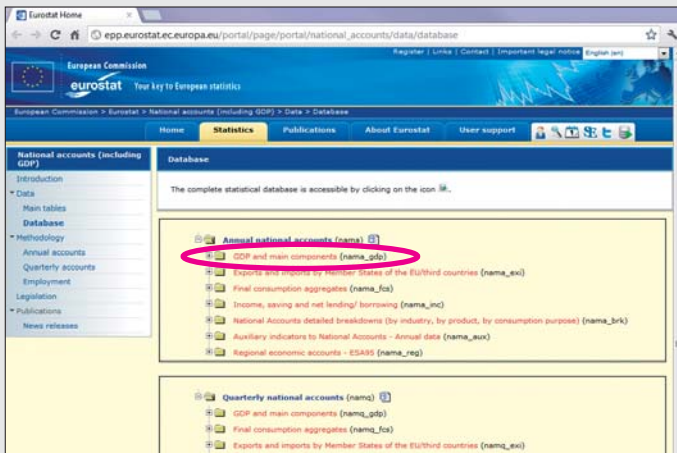
V oddíle **Economy and finance** otevřete odkaz **National accounts (including GDP)**. Dostanete se na úvodní stránku tématu: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/national_accounts/introduction

3.

V levém sloupci vyberte odkaz **Database**. Zobrazí se část datábazového stromu – nabídka adresářů k požadovanému tématu.

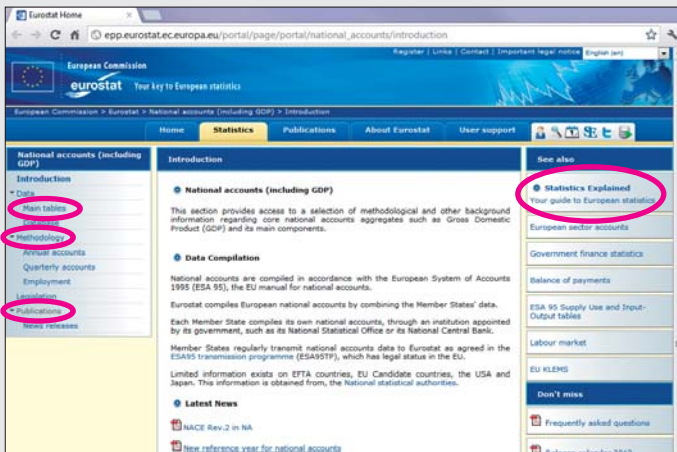
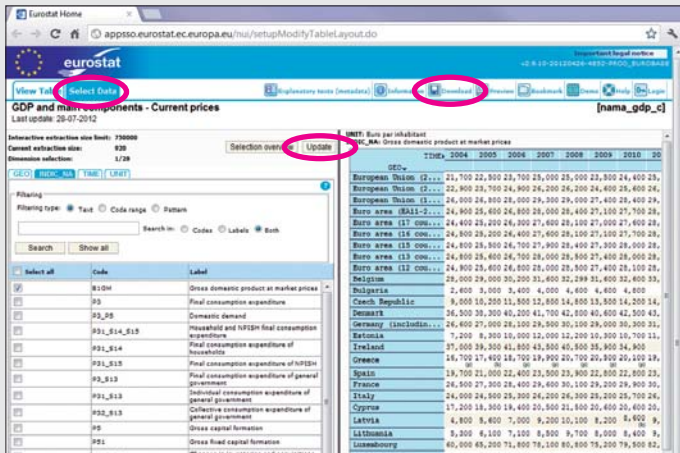
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu>

4. V adresáři **Annual national accounts** a v jeho podadresáři **GDP and main components** otevřete kliknutím na ikonku s tužkou např. tabulku **GDP and main components – Current prices (nama_gdp_c)**.

Návod na stažení tabulky z databáze:
 Ukázku práce najdete pod ikonkou **Demo** vpravo nahoře.

1. Klikněte na záložku **Select Data** vlevo nahoře, navolte parametry budoucího výstupu (např. GEO – země, TIME – roky, ...).
2. Klikněte na **Update**. Nyní se můžete k tabulce vrátit (záložka View Table) a tabulku upravit.
3. Klikněte na horní ikonku s disketou **Download**. Zvolte například formát XLS a zadejte možnosti stahování – zejména zaškrtněte **Full extraction**.
4. Klikněte na tlačítko **Download**.

Užitečné odkazy na úvodní stránce tématu:
Statistics Explained (statistická obdoba Wikipedie) – vysvětlení statistických pojmů a jevů, odkazy na další zdroje dat...
Main tables – hlavní tabulky k tématu.
Methodology – metodologie, je dostupná také pod ikonkou „M“ v databázovém stromu nebo během stahování tabulky pod ikonkou vpravo nahoře.
Publications – publikace k dané problematice.

Platební bilance a statistika cestovního ruchu

Na přelomu roku byl ukončen dvouletý grantový projekt týkající se **zlepšení konzistence dat platební bilance mezinárodního pohybu osob a statistiky cestovního ruchu**. Přinesl očekávané a užitečné výsledky. Gestorem projektu byl Český statistický úřad.

Cestovní ruch se stal v posledních desetiletích významnou ekonomickou činností s příznivým dopadem na hospodářský rozvoj a zaměstnanost. Je významnou součástí národních ekonomik, a proto je kvalitě sledování s tím souvisejícího statistického výzkumu a metodologii věnována nemalá pozornost. Důkazem může být i realizovaný projekt s podporou Eurostatu, jenž podrobně inventarizoval současný stav ekonomické statistiky cestovního ruchu a tvorby platební bilance mezinárodního pohybu osob v České republice. Zároveň přinesl nové podněty k zlepšení systému práce a doporučil způsoby řešení stávajících problematických oblastí.

Pozadí projektu

V současné době za kompilaci platební bilance mezinárodního

ČSÚ s podporou Eurostatu realizoval projekt zaměřený na cestovní ruch.

pohybu osob zodpovídá Česká národní banka, přičemž tato oblast je součástí běžného účtu v rámci exportu a importu služeb. Systém spočívá ve využití několika hlavních informačních zdrojů, mezi něž lze zařadit především údaje z bankovních a nebankovních směnárén, údaje o transakcích prostřednictvím platebních karet

a údaje o spotřebě krátkodobých příhraničních pracovníků. Oproti tomu ČSÚ disponuje související datovou základnou prostřednictvím satelitního účtu cestovního ruchu (TSA). Jedná se o nástroj, který mimo jiné spolehlivě měří ekonomický přínos cestovního ruchu při zohlednění efektů ve prospěch dalších odvětví.

Metodické problémy

Přestože jsou si oba systémy podobné, existuje mezi nimi řada rozdílů z hlediska pracovního vymezení, pojmů, názvosloví i definic.

Zatímco koncept platební bilance sleduje cestování všech osob (cestujících), které se pohybují mezi různými zeměpisnými místy z jakéhokoli důvodu a jakkoliv dlouhou dobu, vymezení cestovního ruchu je striktnější a konkrétnější. Vztahuje se pouze k cestám mimo obvyklé prostředí cestujícího po dobu kratší než jeden ucelený rok, přičemž hlavní účel musí být jiný než zaměstnání v subjektu sídlícím v navštíveném místě. Převažující motivací bývá rekreace, odpočinek či trávení volného času. Jednotlivci v cestovním ruchu se nazývají návštěvníky.

Z výše uvedeného vyplývá, že návštěvník je konkrétní typ cestujícího, a tudíž cestovní ruch (turistika) je podmnožinou cestování. Hlavní snahou expertů zapojených ve zmíněném evropském projektu bylo z toho důvodu nastartovat v České republice proces budoucí harmonizace a snižování nekonzistentnosti mezi oběma systémy.

Splnění cílů

Projekt posílil zkvalitnění metodického a koncepčního rámce, zlepšil soustavu datových zdrojů a zdoko-

Struktura dat platební bilance mezinárodního pohybu osob – běžný účet za rok 2011 (v mil. Kč)

Název položky	Celkem		
	Příjmy	Výdaje	Saldo
Cestovní ruch	135 007,0	80 569,0	54 438,0
Pracovní cesty	34 791,9	15 583,3	19 208,6
Výdaje sezónních a příhraničních pracovníků	9 534,0	3 939,0	5 595,0
Ostatní pracovní cesty	25 257,9	11 644,3	13 613,6
Soukromé cesty	100 215,1	64 985,7	35 229,4
Výdaje na zdravotní pobyty	9 995,0	3 180,5	6 814,5
Výdaje na vzdělávací pobyty	3 625,0	6 745,9	-3 120,9
Ostatní soukromé cesty	86 595,1	55 059,3	31 535,8

Zdroj: ČNB

nalil způsob sestavování platební bilance mezinárodního pohybu osob a statistiky cestovního ruchu (vč. začlenění odhadů v nových, dosud neřešených, tematických oblastech).

Úspěšně a pozitivně jej lze hodnotit především díky následujícím výsledkům:

- zlepšení koordinace práce a používaných přístupů,
- efektivnější využití zdrojů a zamezení duplicit v šetření,
- implikace budoucího snížení finanční náročnosti.

V rámci projektu byl rovněž simulován návrh modelu, kde současný bankovní založený systém může být nahrazen systémem založeným na primárních a sekundárních datech, hlavně na šetřeních o poptávce cestovního ruchu.

V červnu 2012 v Dublinu se sešla pracovní skupina k platební bilanci mezinárodního pohybu osob.

Kladné hodnocení

Hlavním publikačním výstupem se stal podrobný metodický popis

(metodický handbook) k tvorbě platební bilance mezinárodního pohybu osob v České republice. Příručka analyzuje vzájemné podobnosti i odlišnosti obou systémů z hlediska metodického, legislativního a koncepčního, shrnuje přehled i kvalitu dostupných datových zdrojů, charakterizuje potřebný detail i podobu publikovaných dat. Jedná se v podstatě o první popis tohoto druhu v našich podmínkách a i z toho důvodu bylo hodnocení výsledků projektu přijato Eurostatem nadmíru pozitivně.

Mezinárodní spolupráce

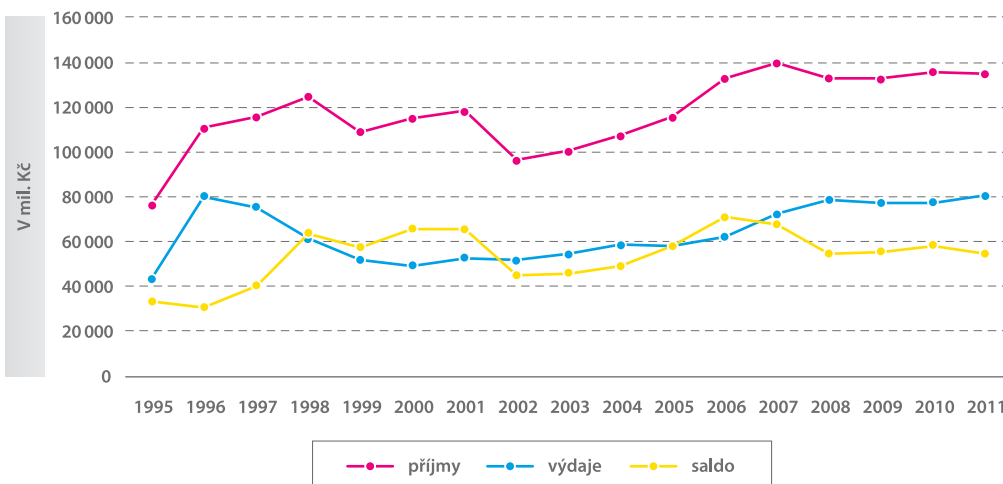
Problematiku vzájemného sblížení statistických dat o cestovním ruchu a platební bilance MPO pokládají za důležitou i ostatní evropské státy. Právě Eurostat proto organizuje pravidelná pracovní setkání, kde se řeší úkoly na nadnárodní úrovni. Zasedání bývají koncipována ve formě workshopu, kde je důležitá aktivní účast zástupců jednotlivých zemí. Poslední úspěšné setkání proběhlo koncem června 2012 v irském Dublinu.

Hlavní mandát platformy spočívá v monitorování implementace systému sběru dat a v hodnocení bilaterálních asymetrií mezi jednotlivými státy Evropské unie. Spolupráci v rámci pracovní skupiny k platební bilanci mezinárodního pohybu osob využívá ČSÚ rovněž k dobré informovanosti o připravovaných iniciativách (v návaznosti na evropskou i mezinárodní legislativu) a k pravidelné výměně názorů a zkušeností o vývoji v této oblasti statistiky a statistického výzkumu.

Platební bilance mezinárodního pohybu osob

Je ekvivalentem anglického názvosloví „Travel Balance of Payments (TBoP)“, který popisuje položku „cestování“ v rámci běžného účtu platební bilance. **Zahrnuje členění příjmů a výdajů zahraničního cestovního ruchu na pracovní a soukromé cesty.** V pracovních cestách se příjmy a výdaje dále dělí na sezónní a příhraniční pracovníky a na ostatní pracovní cesty, soukromé cesty jsou rozčleňovány na zdravotní a vzdělávací pobyty a na ostatní soukromé cesty. Statistické údaje je potřeba zjišťovat **ve čtvrtletní periodicitě.**

Vývoj platební bilance mezinárodního pohybu osob v letech 1995–2011

Zdroj: ČNB

Zdeněk Lejsek
oddělení statistiky cestovního
ruchu

Rovnováhy v české ekonomice v dlouhodobém pohledu

Když jakákoli ekonomika silně roste, nebo naopak prudce oslabí, může se nečekaně vychýlit z rovnováhy hned na několika frontách. V Česku se tak stalo **během minulých dvou dekád** prakticky jen na přelomu 90. let.

Nesejde-li se na trhu práce nabídka s poptávkou, změní-li se výrazně proporce mezi úsporami a investicemi v ekonomice anebo se rozevřou nůžky mezi růstem produktivity a vývojem reálných mezd, mluví ekonomové o vychylování z rovnováhy. Nejznámější příkladem nerovnováh v ekonomice jsou však sféra fiskální a sféra vnějších ekonomických vztahů – převážně v souvislosti s nimi hodnotíme vnitřní a vnější rovnováhu ekonomiky. Je v případě České republiky její vývoj stabilní nebo spíše kolísá?

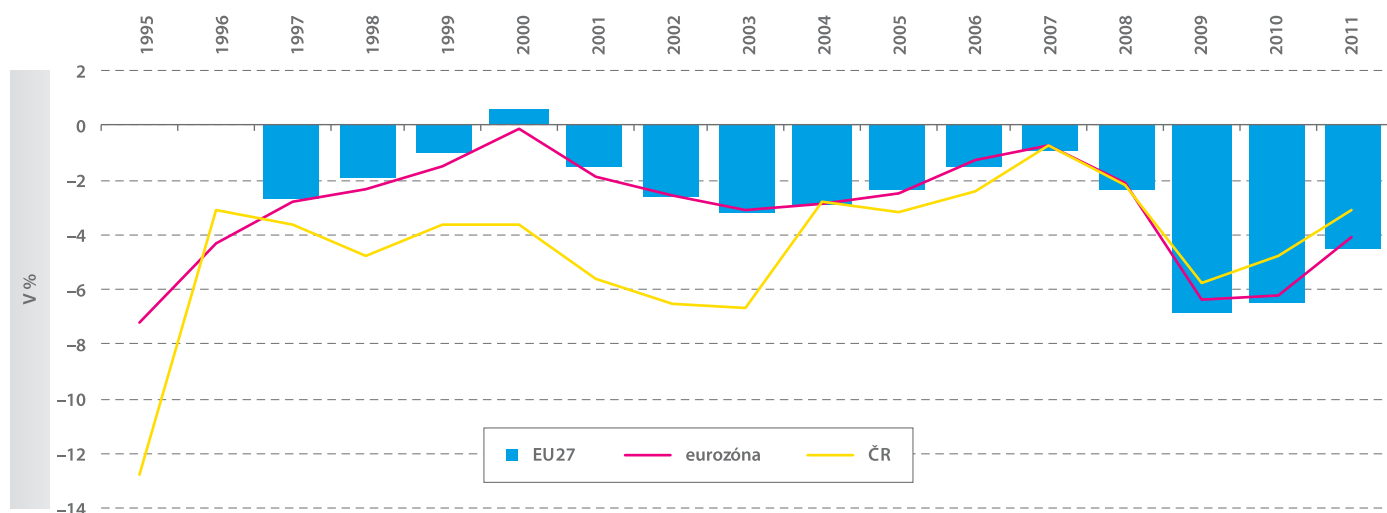
Zlepšení vnitřní nerovnováhy...

Deficit vládního sektoru České republiky – definovaného jako

Prudký růst zbožíových obchodů s převahou exportů po vstupu ČR do EU zlepšil obchodní bilanci.

Graf 1 | Deficit rozpočtu vládního sektoru v poměru k nominálnímu HDP

Zdroj: ČSÚ

Co tvoří vládní sektor České republiky?

Vládní sektor u nás tvoří: organizační složky státu, územní samosprávné celky, vybrané příspěvkové organizace, státní i jiné mimorozpočtové fondy (Pozemkový fond, Podpůrný a garanční lesnický a rolnický fond, Vinařský fond a další), Správa železniční dopravní cesty, transformační instituce Prisko, PPP Centrum, veřejné vysoké školy, veřejné výzkumné ústavy, zdravotní pojišťovny, asociace a svazy zdravotních pojištěnců a Centrum mezistátních úhrad.

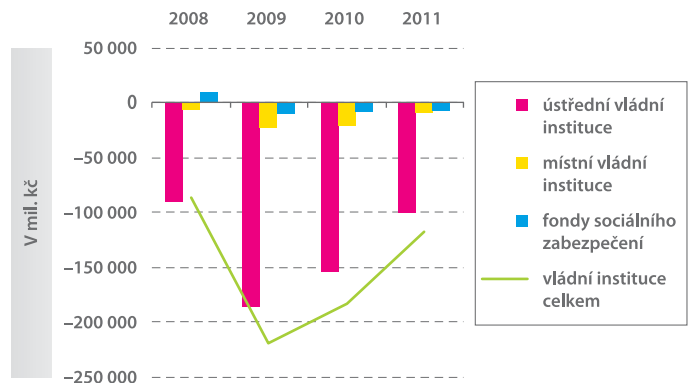
Od roku 2010 bylo na základě opakovaného testu přeřazeno několik veřejných nefinančních podniků do sektoru vládních institucí, převedeny byly i vybrané příspěvkové organizace mezi sektory nefinančních podniků a vládních institucí.

ústřední vládní instituce (státní rozpočet), místní vládní instituce (rozpočty obcí, měst a krajů) a fondy sociálního zabezpečení – se v roce 2011 meziročně snížil (grafy 1 a 2). K jeho redukci došlo jak nominálně, tak i v relaci k HDP v běžných cenách. Po výrazných škrtech ve státním rozpočtu se deficit snížil z rekordních 218,3 mld. Kč v krizovém roce 2009 na 182,7 mld. Kč v pokrizovém oživení roku 2010. V roce 2011 dále klesl na 117,9 mld. Kč. V něm už však tvrdé rozpočtové restrikce přispěly rozhodující měrou ke ztrátě tempa růstu české ekonomiky.

...za cenu oslabení růstu

Postupné snižování ročních deficitů vládního sektoru v České republice od roku 2009 z 5,8 % nominálního HDP na 4,8 % v roce 2010 až po 3,1 % v roce 2011 je trendem příznivým. Je ho však dosahováno za cenu budoucích slabých růstových impulsů pro ekonomiku. Vadí především opatření snižující koupěschopnou poptávku českých domácností a také útlum velkých investic financovaných z veřejných zdrojů. Hrubá tvorba fixního kapitálu byla v roce 2011 už druhý rok meziročně nižší. Jestliže v ro-

Graf 2 | Struktura deficitu vládního sektoru

Zdroj: ČSÚ

ce 2009 stouply investice vládního sektoru meziročně o 15,7 mld. Kč a dosáhly 191 mld. Kč – což v té době krizový propad ekonomiky zlepšovalo – další dva roky už byly poznamenány restrikcemi. Hrubá tvorba fixního kapitálu v roce 2010 poklesla meziročně o téměř 28 mld. Kč a v roce 2011 o dalších 25 mld. Kč. Proti roku 2009 tak byly investice vládního sektoru v roce 2011 o 53 mld. Kč nižší. Postižena tím byla především dopravní infrastruktura.

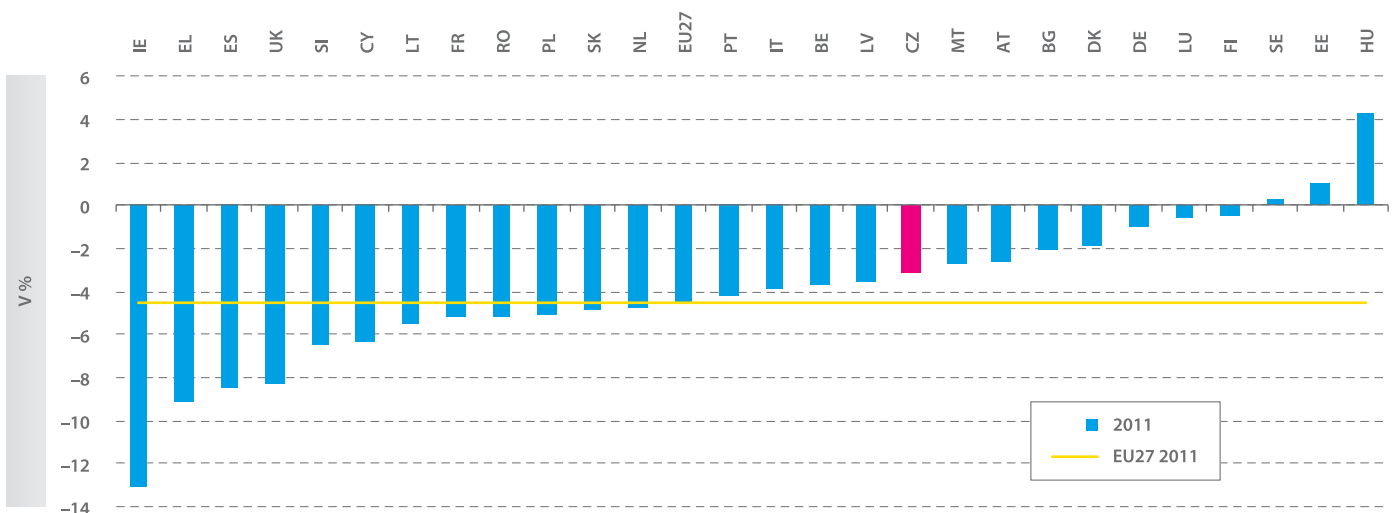
Je tedy zřejmé, že vládní sektor v roce ekonomického oživení (2010) na růstu ekonomiky investičně neparticipoval. V roce 2011

pak její zpomalení nižší tvorbou hrubého fixního kapitálu prohloubil.

Dlouhodobě víc investic než v EU

Přes zamrznutí vládních investic v letech 2010 a 2011 je však z dlouhodobého pohledu poměr investic k nominálnímu HDP v České republice v evropském srovnání jeden z nejvyšších. V časové řadě 2001–2011 činil roční průměr tohoto ukazatele 4,3 %, což byl třetí nejvyšší relativní poměr vládních investic na HDP v Evropské unii po Bulharsku a Eston-

Graf 3 | Země EU27 podle deficitů vládního sektoru/nom. HDP v % v roce 2011 a relativní deficit za průměr EU27

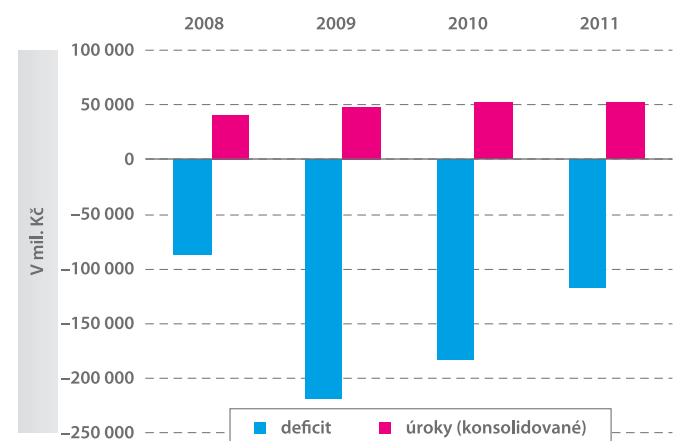
Zdroj: Eurostat

Graf 4 | Pořadí ČR v zadluženosti zemí EU27 v letech 2000–2011
(podle hrubého konsolidovaného dluhu vládního sektoru/HDP v b. c.)

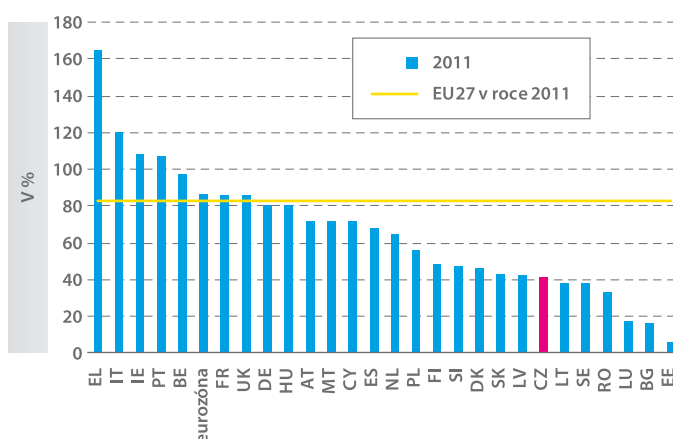
Zdroj: Eurostat, vlastní propočty

Graf 5 | Náklady na obsluhu dluhu – úroky a deficit vládního sektoru

Zdroj: ČSÚ

Graf 6 | Hrubý konsolidovaný dluh vládního sektoru/nominálnímu HDP v roce 2011 a jeho průměr za EU27 v roce 2011

Zdroj: Eurostat

sku (4,7 a 4,5%). Za EU27 to bylo 2,5 %, nejméně v relaci k HDP investovalo Dánsko a Spojené království (1,9 % HDP), dále Německo a Belgie (1,6 %) a zejména Rakousko (1,2 %). Rozdíly nelze přičíst např. uspořádání jednotlivých zemí (spolkové země v Německu či Rakousku), neboť ukazatel je konsolidovaný za celý vládní sektor. Lze tedy předpokládat významnější podíl soukromých investic v rozvoji těchto zemí.

Ještě v roce 2009 Česká republika figurovala na třetí příčce v Unii podle výše investic vládního sektoru v relaci k HDP s 5,1 % po Rumunsku a Polsku, ovšem v roce 2011 s 3,6 % klesla na sedmé místo. Snížení investičního poměru bylo charakteristické pro celý úhrn EU27 (z 2,9% na 2,5 %) a je vysvětlitelné zčásti dluhovými potížemi s rozpočty zemí jihu Evropy, resp. zemí poskytujících pomoc.

Kumulace schodků

Zjednodušeně lze říci, že zadluženost vládního sektoru představuje nakumulované roční deficity. V roce 2011 přesáhl hrubý konsolidovaný dluh vládního sektoru Česka poprvé hranici dvou pětín (41,9 %) nominálního HDP a byl tak nejvyšší v časové řadě od roku 1995. Proti roku 2010 se zvýšil o 3,1 procentní body. V roce 2000 dlužil podle tohoto ukazatele vládní sektor České republiky jen 17,8 % nominálního HDP, což byl čtvrtý nejnižší dluh ze všech zemí EU27 (po Estonsku, Lucembursku a Lotyšsku).

Dynamika zadluženosti

I přesto však v kontextu obrovských relativních dluhů evropských vlád byl i v roce 2011 dluh vládního sektoru České republiky sedmý nejlepší v Evropské unii po Estonsku, Bulharsku, Lucembursku, Rumunsku, Švédsku a Litvě

(graf 6). Svou relativní zadluženost výrazně zlepšilo Bulharsko a Švédsko na 16,3 %, resp. 38,4 % HDP, přičemž v roce 2000 činil dluh Bulharska 72,5 % jeho tehdejšího HDP a v případě Švédska 53,9 %. Přestože se rychlost zadlužování vládního sektoru České republiky zdá vysoká, od roku 2009 roste konstantně zhruba ve stejném trendu jako hrubý dluh EU27.

Sestavíme-li si žebříček vývoje relativní zadluženosti (tj. hrubý dluh vládního sektoru/HDP) za roky 2000–2011 (graf 4), je vidět, že silná konjunktura české ekonomiky v letech 2005–2007 přinesla České republice paradoxně ztrátu pozice jedné z nejméně zadlužených evropských zemí. Znamená to také, že většina zemí Evropské unie v době silných růstů svých ekonomik dokázala hospodařit lépe – jejich vlády snižovaly schodky podstatně rychleji. Dokonce tak, že v letech 2007 a 2008 jen devět zemí EU mělo relativní zadlužení vyšší, než připouští limit maastrichtského kritéria (3 % nominálního HDP). Nebyl to sice tak příznivý stav jako z počátku minulých dekád (v roce 2000 a 2002 mělo nadlimitní zadluženost pouze šest zemí EU), ale podstatně lepší než v letech 2009–2011, kdy více než polovina zemí Unie vykazovala dluh vyšší, než připouští pravidla Maastrichtské smlouvy. Česká republika se v žebříčku zemí zlepšila s opětovným mírným zhoršením v roce 2011.

Náklady dluhu

Dluh vládního sektoru je třeba „obsluhovat“. Náročné to je jednak kvůli riziku, že vydávané dluhopisy se nemusí podařit na trhu umístit (ministerstvo financí začalo v roce 2011 umožňovat nákupy vládních dluhopisů nejen institucionálním, ale i individuálním investorům), jednak kvůli ceně,

tj. úrokovým nákladům vynakládaným na emise cenných papírů. I přes velmi vysoký nárůst dluhu vládního sektoru České republiky se emise dluhopisů dařilo v roce 2010 i 2011 umístit. Byly popřívány zejména zahraničními investory. Dluhová služba, tj. výše konsolidovaných úroků, zůstala v roce 2011 (53 mld. Kč) prakticky stejná jako v roce 2010 (53,1 mld. Kč). Stejný zůstal i poměr úroků v relaci k HDP (1,4 %). Úroky placené z dluhu vládního sektoru se v roce 2009 zvýšily ze 40,4 mld. Kč v roce 2008 na 48,4 mld. Kč a v roce 2010 o dalších 4,7 mld. Kč na 53,1 mld. Kč (graf 5).

Vnější nerovnováha...

Pokud výrazně převažuje příliv či odliv peněz ze země, ocitá se ekonomika ve stavu vnější nerovnováhy a reakce investorů na sebe zpravidla nenechá dlouho čekat. Informace o tomto vývoji poskytuje statistika zachycovaná v platební bilanci. Za rizikové vychýlení z vnější rovnováhy je přitom považován zejména příliš vysoký deficit na běžném účtu platební bilance v poměru k výkonu ekonomiky (za kritické pak 8 % HDP, kdy investoři „prchají“ ze země), anebo nedostatečné vzájemné krytí deficitů a přebytků uvnitř jednotlivých složek platební bilance.

... se v roce 2011 zlepšila

Vnější nerovnováha české ekonomiky měřená deficitem běžného účtu platební bilance k nominálnímu HDP se v roce 2011 zlepšila. Tento poměr dosáhl 2,9 % HDP, což bylo méně, než kolik činil průměr za předchozích pět let (3,1 %) i za období 2000–2011 (3,7 %), jak je vidět z grafu 7. Došlo i k meziročnímu zlepšení, neboť v roce 2010 dosahoval schodek běžného účtu 3,9 % nominálního HDP.

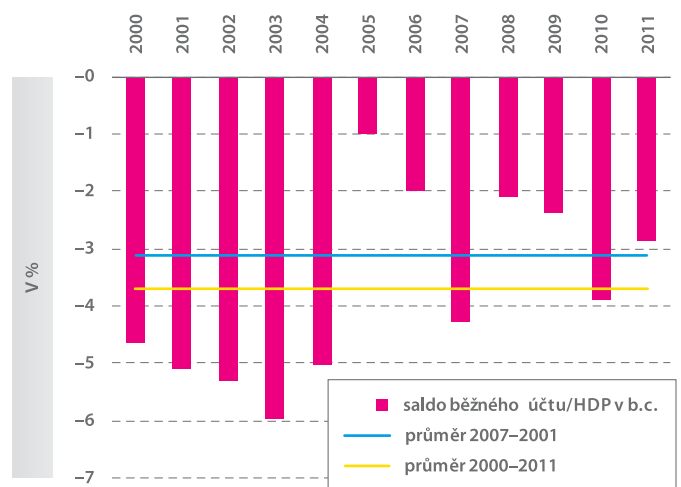
Zmíněný poměr byl nejméně příznivý v období 2000–2004, kdy na něj působila především schodková obchodní bilance. Způsobovaly ji masivní investiční dovozy zejména firem pod zahraniční kontrolou, které potřebovaly technologie do svých nových akvizic a v té době zatím jen pomalu přecházely k orientaci na vývoz. To měnilo i strukturu ekonomiky – váha firem pod zahraniční kontrolou v ekonomice České republiky rostla a vytvářely se i nové a intenzivnější vazby na jejich tuzemské dodavatele.

Proč vznikala vnější nerovnováha

V letech 2000–2004 tak z výše uvedených důvodů docházelo k významnému vychylování z vnější rovnováhy české ekonomiky, když deficitory běžného účtu platební bilance dosahovaly v ročním průměru 5,2 % nominálního HDP. Poté však začalo působit hned několik vlivů, které vnější rovnováhu postupně vylepšovaly. Prudký růst zbožových obchodů s převahou exportů po vstupu do Evropské unie zlepšil obchodní bilanci (graf 8). Navíc pominula nejsilnější vlna investičních dovozů u firem pod zahraniční kontrolou a ty začaly produkovat hlavně na vývoz. Využívaly k tomu také vazeb svých mateřských společností v zemích, odkud pocházel jejich kapitál, resp. i globální působnosti některých zahraničních investorů.

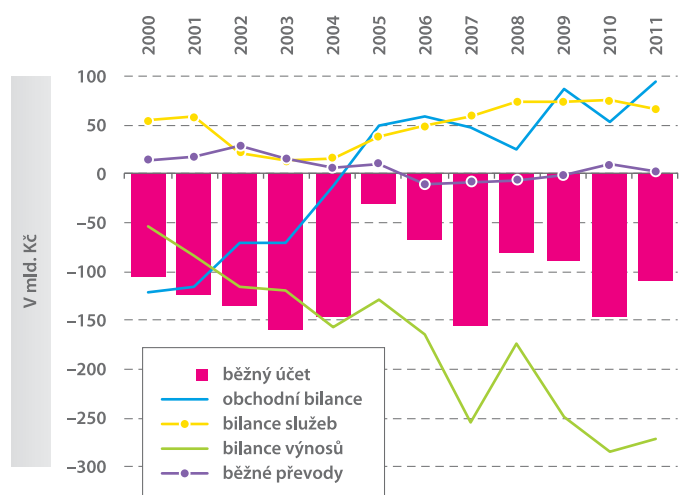
Vnější rovnováhu české ekonomiky však zhoršil i rok výrazné konjunktury. Prohloubení deficitu běžného účtu při extrémním zhoršení salda výnosů v roce 2007 bylo způsobeno odlivem zisků firem pod zahraniční kontrolou. Příčinou zřejmě nebyla ani tak obava z globální finanční krize – ta dominovala až o dvě čtvrtletí později – jako spíše chuť „stáhnout si“ vysoké zisky docílené v České repub-

Graf 7 | Deficit běžného účtu platební bilance k nominálnímu HDP

Zdroj: ČNB, vlastní propočty

Graf 8 | Struktura běžného účtu platební bilance

Zdroj: ČNB

lice v roce vrcholu hospodářského růstu (HDP vzrostl v roce 2006 meziročně reálně o 7 %).

Spolehlivé stabilní prostředí

Jak tedy odpovědět na úvodní otázku, jak silně se česká ekonomika vychylovala z rovnováhy? Pozitivně. Růst hospodářství se odehrával dlouhodobě v relativně stabilním prostředí. Výjimkou bylo prudké zhoršení vnitřních i vnějších schodků, které vyústily v roce 1997

do měnové krize a po přijatých restrikcích i do mělké recese. Jinak rostla ekonomika České republiky v minulých dvou dekadách bez výrazných výkyvů vnější i vnitřní rovnováhy. K negativům vnitřní nerovnováhy v podobě deficitů vládního sektoru však patří fakt, že je nedokázal „umožnit“ ani velmi silný ekonomický růst v konjunkturalet 2005–2007.

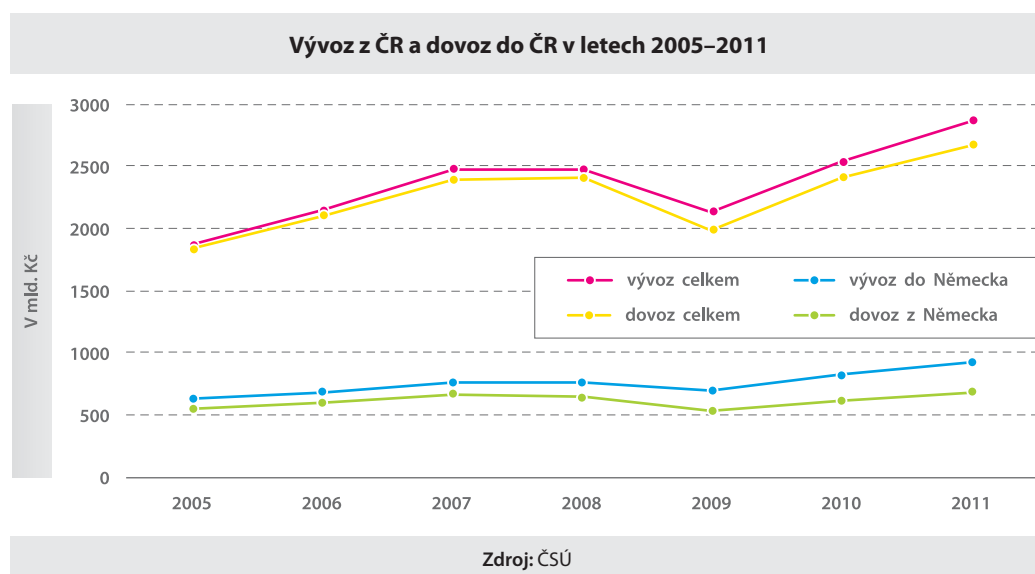
Drahomíra Dubská
oddělení svodných analýz

Exkluzivní obchodní partner

Zahraniční obchod s Německem patří v rámci celkového zahraničního obchodu k těm nejvýznamnějším. Není divu. Česká ekonomika je se sousední zemí dlouhodobě provázaná. Německo je také jedním z našich největších zahraničních investorů.

Vývoz do Německa má dlouhodobě nadpoloviční podíl na výši obrátu zahraničního obchodu (57,4 % v roce 2011). Po celé sledované období 2005–2011, s výjimkou roku 2007, bylo tempo růstu vývozu oproti tempu růstu dovozu vyšší a propad v letech 2008 a 2009 byl výraznější na straně dovozu. Obchodní bilance s Německem tak vykazovala neustále přebytek, který se v jednotlivých letech navyšoval. V roce 2011 vývoz do Německa vzrostl na maximální hodnotu (922 mld. Kč) a dovoz dosáhl dosud nejvyšší hodnoty (686 mld. Kč). Pokles obchodu v roce 2008 s dalším prohloubením v roce 2009 byl způsoben celosvětovou finanční a hospodářskou krizí.

Z teritoriálního pohledu pozice Německa na celkovém vývozu České republiky dosahovala mezi roky 2005 a 2011 zhruba třetinového podílu a mírně oslabovala. Vý-

voz do Německa však zůstává stále určující (druhé v pořadí obchodu podle států je Slovensko s necelými 9 % podílu v roce 2011).

Na celkovém dovozu se zastoupení Německa v porovnání s ostat-

ními státy postupně oslabovalo výrazněji než u vývozu. Dovozy z této země však zůstává nejdůležitější a kryje přibližně čtvrtinu našich dovozních potřeb (podíl Číny byl v roce 2011 v porovnání s Německem přibližně poloviční).

Růst vývozu do Německa zaznamenaly v letech 2005 až 2011 všechny třídy zboží podle standardní mezinárodní klasifikace zboží (SITC). Také dovoz zboží z této partnerské země ve všech třídách SITC rostl.

Dominantní postavení ve vývozu i dovozu na německý trh mají stroje a dopravní prostředky. Zahraniční obchod s komoditami této třídy je hlavním nositelem kladného salda a významnou měrou přispívá k aktivu obchodní bilance s Německem.

V roce 2005 tvořil vývoz strojů a dopravních prostředků 52,2 % celkového exportu zboží na tento

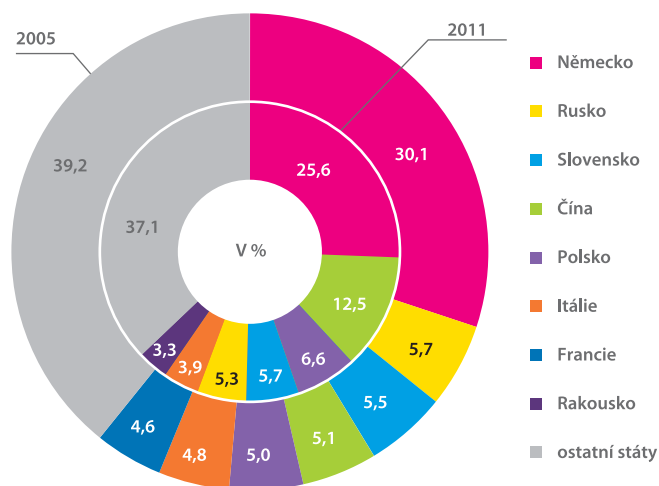
trh a vloni to bylo již 57,8 %. Prvořadě postavení mají náhradní díly a příslušenství k motorovým vozidlům a osobní automobily. Nejvýraznější růst zaznamenal ve sledovaném období vývoz výpočetní techniky, telefonů a televizorů.

V období 2005 až 2011 klesá podíl importu strojírenských výrobků z Německa na jejich celkovém českém dovozu z 34 % na necelých 27 %. Kromě výrobků automobilového průmyslu zůstávají významným dováženým zbožím léčiva a domácí spotřebiče.

Celou analýzu najdete na:
http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/publ/6012-12-n_2012

Karel Král
odbor statistiky zahraničního obchodu

Pozice Německa na celkovém dovozu ČR v roce 2005 a 2011

Povinnosti zpravodajských jednotek v zahraničním obchodě

Po vstupu do Evropské unie musela Česká republika přizpůsobit evropské právní úpravě také svůj daňový systém. Jednou z oblastí, které se změna dotkla, je **režim daně z přidané hodnoty**. Uplatňuje se u obchodů uvnitř společného trhu.

Podstatné změny se odehrály i ve statistice zahraničního obchodu se zbožím v rámci Unie – Intrastat a mimo Unii – Extrastat. Zatímco Intrastat je úzce svázán s předpisy o dani z přidané hodnoty (DPH), Extrastat vychází z celních předpisů.

DPH – jiný režim

Po zavedení nového daňového režimu se museli obchodníci registrovat k DPH v příslušném členském státě. Zahraniční firma mohla využít pro účely tzv. osvobozeného plnění (neplatit v příslušném státě daň) možnosti registrace v jiném členském státě, tzn., že zde nemá ani sídlo či místo podnikání nebo provozovnu. Za tímto účelem je jí přiděleno v rámci obchodování mezi členskými státy daňové identifikační číslo – DIČ v členském státě, v němž si o něj požádá. Všechny zahraniční subjekty, které se pro účely obchodování jen registrují, jsou evidovány na Finančním úřadu pro Prahu 1. Jejich DIČ začíná CZ68.

Povinnost vykazovat data pro Intrastat vzniká právníkům i fyzickým osobám: pokud jsou registrovány či identifikovány k DPH v České republice, odeslaly zboží do jiného členského státu, anebo přijaly zboží z jiného členského státu v hodnotě, která dosahuje prahu pro vykazování údajů do Intrastatu. Práh se určuje zvlášť za odeslané a zvlášť za přijaté zboží. Jedná se o celkový součet fakturo-

Zvláštnosti trhu Evropské unie

Při obchodování se zbožím uvnitř Evropské unie se začaly používat nové termíny: „vývoz zboží“ byl nahrazen „odesláním zboží do jiného členského státu“, „dovoz“ zase jako „přijetí zboží z jiného členského státu“.

Na trhu každého členského státu Unie operují **dva typy obchodníků**: subjekty, které jsou usazeny v příslušném státě a kromě obchodních činností provádějí i činnosti ekonomické, a ty, které jsou pouze registrované pro účely obchodování. Právě druhý typ subjektů má na statistiku zahraničního obchodu vliv, i když zboží není produktem české ekonomiky, ale dostává se na naše území z logistických důvodů.

Za nerezidenty v zahraničním obchodě České republiky jsou v zásadě považovány zpravodajské jednotky, které mají **daňové identifikační číslo ve tvaru CZ68**, nemají identifikační číslo ani rodné číslo nebo jejich EORI nezačíná CZ. Ostatní zpravodajské jednotky jsou považovány za rezidenty.

vané hodnoty nakupovaného nebo prodávajícího zboží, včetně zboží vráceného, určeného ke zpracování podle smlouvy nebo vráceného ve formě zušlechťených výrobků od počátku kalendářního roku.

Aktuálně je výše prahů v Česku stanovena na osm mil. Kč pro

odeslané a na osm mil. Kč pro přijaté zboží. Povinnost vykazovat Intrastat zůstává zpravodajské jednotce i v následujícím kalendářním roce i v případě, kdy v aktuálním roce nepřekročila prahové hodnoty v žádném toku (vyhláška č. 201/2005 Sb., o statistice vyváž-

ženého a dováženého zboží a způsobu sdělování údajů o obchodu mezi Českou republikou a ostatními členskými státy Evropských společenství, v platném znění).

Informace z jiných zdrojů

Kromě údajů o vnitrouninjím obchodě vstupují do statistiky zahraničního obchodu administrativní údaje získávané z celních deklarací – tzv. Jednotných správních dokladů (JSD). Vzhledem k liberalizaci zahraničního obchodu v rámci Unie může při obchodním styku s nečlenskými zeměmi EU každý subjekt s přiděleným DIČ podávat JSD v kterémkoli členském státě. K identifikaci subjektů slouží speciální číslo – tzv. Economic Operators Registration and Identification number (EORI), které je jedinečné v rámci celé Unie. Číslo vydává členský stát podle sídla příslušného subjektu. Podle prvních dvou míst, prefixu, lze pak určit, kde bylo přiděleno. V České republice jej přiděluje Generální ředitelství cel. Český subjekt má EORI ve tvaru DIČ. Jelikož jsou všechna čísla shromažďována v centrálním evropském registru, je možnost si ověřit platnost kteréhokoli z nich.

Karel Král
Věra Petrásková
odbor statistiky zahraničního obchodu

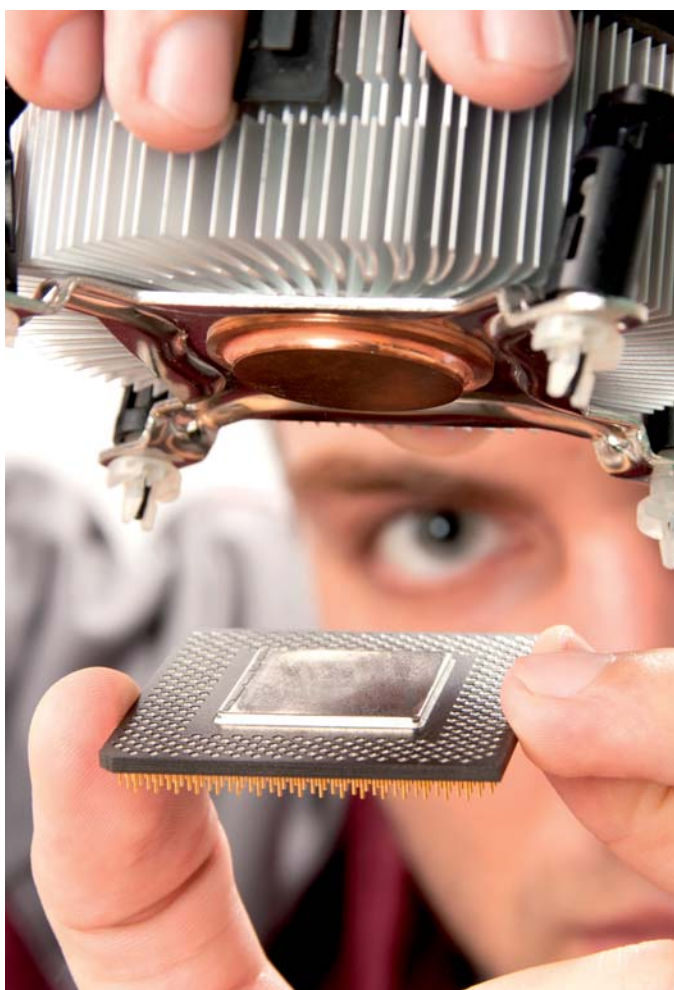
Zájem veřejného výzkumu o patentování roste

Vysoké školy a výzkumné instituce více chrání výsledky svého výzkumu.

Zjistil to Český statistický úřad, když propojil svá data s daty Úřadu průmyslového vlastnictví.

Za posledních deset let (2002–2011) bylo u Úřadu průmyslového vlastnictví České republiky podáno přihlašovatelů z České republiky 6 848 patentových přihlášek. Přihlašovatelům z ČR bylo zároveň uděleno 2 904 patentů a zapsáno 10 624 užitečných vzorů (graf 1). Oproti počátku sledovaného období je patrný nárůst u všech ukazatelů, zejména však u užitečných vzorů. Významný nárůst byl zaznamenán také u patentových přihlášek. Vzhledem k tomu, že mezi podáním přihlášky a udělením patentu vzniká časová prodleva, je možné očekávat v následujících letech také postupné zvyšování počtu udělených patentů.

U patentových přihlášek podaných v letech 1995–2004, kde již bylo ukončeno patentové řízení (tj. bylo rozhodnuto o udělení či neudělení patentu), můžeme určit dobu patentového řízení i úspěšnost udělení patentu. Průměrná doba patentového řízení byla u přihlašovatelů z Česka 3,3 roku. Úspěšnost přihlašovatelů z ČR se pohybuje kolem 47 %, z čehož vyplývá, že jen necelé polovině vynálezů, ke

Ke konci roku 2011 podaly veřejné vysoké školy 285 patentů.

kterým byla podána patentová přihláška, byl nakonec udělen patent.

Rozdíly mezi přihlašovatelů

Základním ukazatelem ochrany průmyslových práv je počet udělených patentů (tab.). Podíl platných patentů se zvýšil u veřejných vysokých škol a veřejných výzkumných institucí. Zatímco ke konci roku 2008 činil jejich podíl 5 %, resp. 7 % na celkovém počtu platných patentů, tak ke konci roku 2011 činil tento podíl již 14 %, resp. 11 %. Naopak u podniků a fyzických osob došlo k poklesu počtu platných patentů z 60 %, resp. 25 % ke konci roku 2008 na 55 %, resp. 19 % na konci roku 2011.

Jednotliví přihlašovatelé se liší podle typu jak v délce patentového řízení, tak v úspěšnosti udělení patentu. Doba patentového řízení v případě veřejných vysokých škol činila 2,3 roku a jejich úspěšnost byla 88%. Podobně úspěšné byly veřejné výzkumné instituce, kde došlo za necelé tři roky k udělení patentu u 86 % podaných patentových přihlášek.

Pravděpodobnost, že dojde k udělení patentu přihlášce vynálezce, kterou podal podnik z České republiky, byla 61 % a průměrná doba patentového řízení činila 3,3 roku. Velmi nízkou úspěšnost mají fyzické osoby, u kterých patentové řízení překračuje tři a půl roku, patent byl udělen jen necelé třetině podaných patentových přihlášek.

Počet patentů platných k 31. 12. 2011 podaných přihlašovatelů z České republiky

	31. 12. 2008	31. 12. 2009	31. 12. 2010	31. 12. 2011
Celkem	1 931	1 945	1 904	1 998
Veřejné vysoké školy	100	139	193	285
Veřejné výzkumné instituce	143	169	191	215
Podniky	1 168	1 156	1 107	1 094
Fyzické osoby	483	442	383	372
Ostatní	38	39	30	32

Zdroj: Úřad průmyslového vlastnictví ČR, ČSÚ

Do tří let je udělováno 50 % patentů a do pěti let 80 % patentů. Data o počtu udělených patentů tedy popisují situaci odehrávající se před zhruba pěti lety. Vhodnější se tedy jeví sledování aktuálnějšího ukazatele o počtu patentových přihlášek (graf 2) nebo užitečných vzorů (graf 3).

Patentové přihlášky zaznamenaly v posledním období spíše jen pozvolný nárůst. U veřejných vysokých škol došlo v roce 2011 dokonce k poklesu. Naproti tomu počet zapsaných užitečných vzorů zažívá v posledních letech nebývalý vzestup.

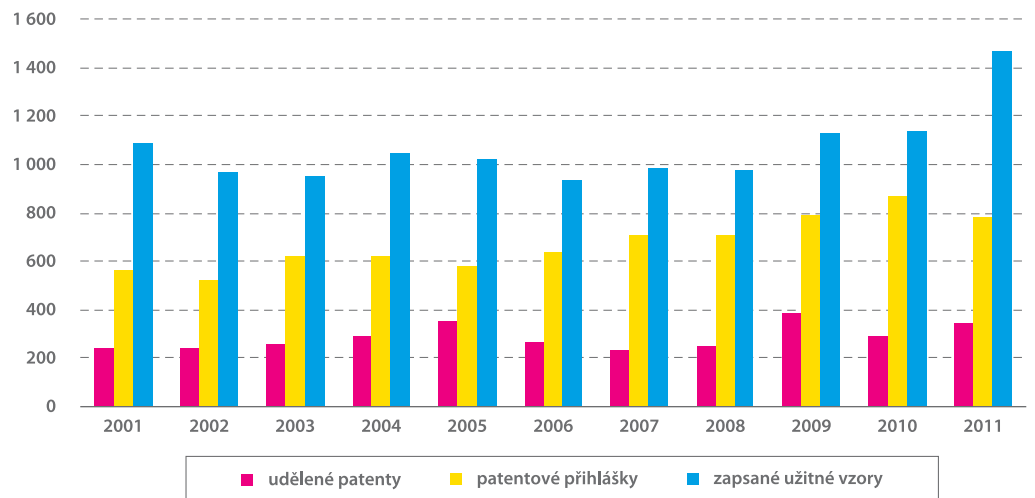
V posledním sledovaném roce došlo k nárůstu i u dlouhodobě klesající skupiny přihlašovatelů, kterými jsou fyzické osoby. Mírný pokles zaznamenaly pouze veřejné výzkumné instituce. Při pohledu na grafy můžeme konstatovat, že přihlašovatelé patentových ochranných volí v poslední době spíše ochranu pomocí zápisu užitečného vzoru než podáním patentové přihlášky.

Zatímco v roce 2001 činil rozdíl mezi veřejnými vysokými školami a fyzickými osobami 560 užitečných vzorů ve prospěch fyzických osob, tak v roce 2011 činil tento rozdíl pouhé čtyři užitečné vzory. Pozitivní tendence byla způsobena nejen poklesem počtu zapsaných užitečných vzorů fyzickým osobám, ale především vysokým nárůstem počtu zapsaných užitečných vzorů veřejným vysokým školám. Vždyť v roce 2005 byly zapsány užitečné vzory pouhým dvěma veřejným vysokými školám a o šest let později, v roce 2011, již sedmnácti. Podobný trend lze pozorovat i u veřejných výzkumných institucí, kdy v roce 2005 by užitečný vzor zapsán pouze třem, zatímco v roce 2011 již dvaceti šesti.

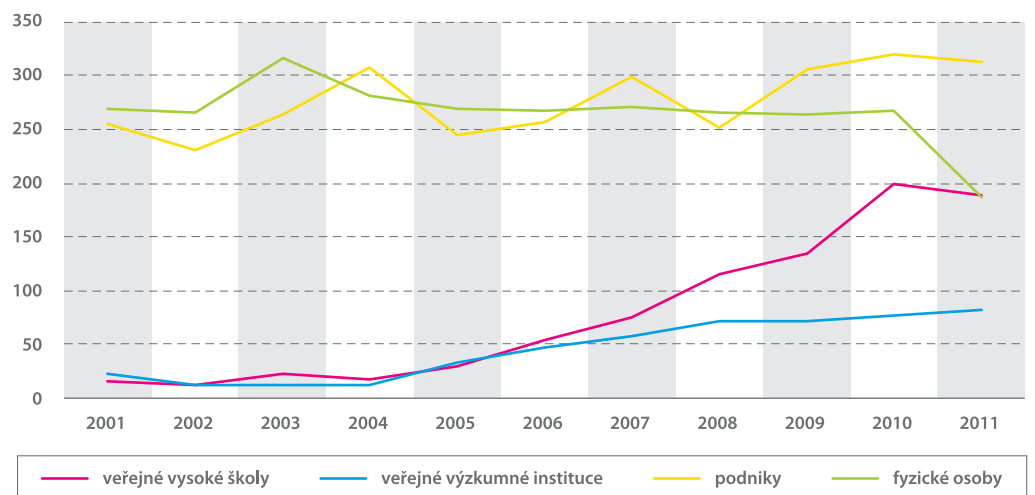
Více informací se dozvíte zde:
http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/patentova_statistika

Karel Eliáš
oddělení statistiky výzkumu,
vývoje a informační společnost

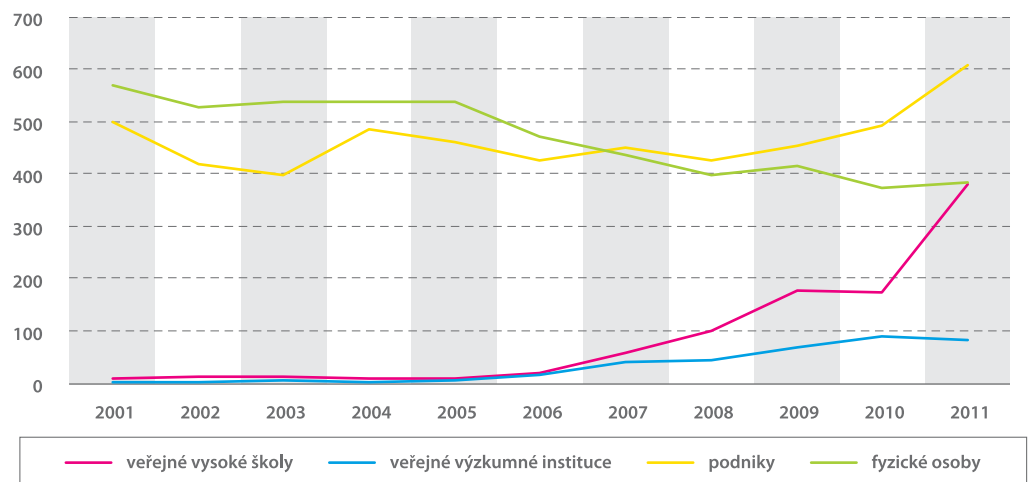
Graf 1 | Ochrana průmyslového vlastnictví přihlašovatelů z České republiky

Graf 2 | Počet přihlášek patentů přihlašovatelů z České republiky v letech 2001–2011

Graf 3 | Počet užitečných vzorů zapsaných přihlašovatelům z ČR u ÚPV ČR

Zdroj: Úřad průmyslového vlastnictví ČR, ČSÚ

Budoucnost zemědělské statistiky po roce 2013

Letos v květnu se uskutečnilo pravidelné jarní zasedání členů Stálého zemědělského výboru (SCAS). Nejobsáhlejším bodem jednání byly **návrhy změn v zemědělských strukturálních statistikách po roce 2013**.

V roce 2013 bude ukončena platnost nařízení 1166/2008 a od roku 2016 by se měla rozběhnout statistika zemědělských struktur podle nové legislativy. Je navrženo rozdělit statistiku zemědělských struktur do tří skupin. První by tvořily základní – jádrové proměnné o velikosti, orientaci farem, využití půdy a stavech hospodářských zvířat. Druhá by byla zahrnuta v tzv. modulech, které by se týkaly jen malého vzorku farem, ale prováděly by se vždy spolu s první skupinou. Samostatně byly navrženy tzv. satelity, které by se realizovaly vždy samostatně. Jejich obsah by tvořily agro-environmentální ukazatele, ukazatele o produkčních metodách v zemědělství a rozvoji venkova. Účastníci jednání vyslovili určité obavy z problematické prováza-

nosti dat mezi dílčími skupinami, zejména pokud se bude jejich zjišťování provádět v různých letech.

Zvláštní pozornost na jednání byla věnována statistice domácích porážek a statistice mléka. Zatímco některé státy byly již osvobozeny od podávání měsíčních údajů o domácích porážkách, Česká republika společně s Bulharskem, Francií, Itálií, Německem, Polskem, Maďarskem, Portugalskem, Rumunskem, Slovinskem a Slovenskem by měla podávat měsíční údaje o domácích porážkách prasat do konce června 2014.

U statistiky mléka byly členské státy vyzvány, aby posílaly měsíční údaje o nákupu mléka do 30 dní po ukončení referenčního měsíce. V současnosti tuto dohodu plní 17 zemí, ostatní reportují 40 i více

V roce 2014 dojde v zemědělství k velkým legislativním změnám.

dni po sledovaném období. Ani do budoucna tyto země – Španělsko, Řecko, Německo, Spojené království nepřislíbily zkrácení této lhůty.

Kvalita výstupů

Stejně jako v minulých letech tak i letos analyzoval Eurostat poskytování statistických výstupů členskými státy. Hodnotil celkem 72 statistických výstupů z různých zemědělských úsekových statistik (zemědělské struktury, statistika živočišné výroby, rostlinné výroby, bilanční listy, agromonetární statistika, statistika akvakultury, statistika zemědělských cen apod.). Zástupci úsekových statistik Eurostatu kritizovali především ty státy, které výjimečně údaje ještě neposkytly nebo ty, které poskytly údaje pozdě či často na základě upomínek. Na konkrétní nedostatky byli upozorněni zejména Řekové, Bulhaři, Portugalci, Italové,

Dánové a Švédové. Naopak k zemím s nejlepším reportováním se řadí Česká republika, Slovensko, Maďarsko a Finsko.

Zástupci Eurostatu uvedli a zhodnotili mezinárodní tematický projekt zaměřený na metodiku a získávání údajů o cenách a pronájmech (pachtovním) zemědělské půdy. Tento projekt v současnosti řeší sedm členských států – Bulharsko, Česká republika, Maďarsko, Itálie, Lotyšsko, Litva, Rumunsko a Nizozemsko. Experti Eurostatu shrnuli první poznatky z pilotních zemí a zjistili, že získávané údaje o cenách půdy i o pronájmech jsou metodicky i zdrojově velmi rozdílné, navíc jsou zasílány do Eurostatu nepravidelně, neúplně, pouze na základě džentlmenské dohody.

Jiří Hrbek
odbor statistiky zemědělství,
lesnictví a životního prostředí

Národní projekt LUCAS 2012

Projekt LUCAS (Land use, land cover) organizuje a realizuje Eurostat. Jeho cílem je provést územní průzkum na stanovených bodech (s využitím leteckých snímků) a zinventarizovat vše, co se nachází na povrchu území. Pozemní průzkum se provádí ve členských zemích, celkem na 270 411 stanovištích, přičemž České republice je určeno 5 515 bodů. Proti předcházejícímu šetření – **LUCAS 2009** – si klade tento projekt za cíl aplikovat navazující klasifikace využívané v INSPIRE, SEEA.

Cílem projektu není jen zjistit a vyhodnotit informace pro zemědělství (osevy plodin), ale poskytnout i výstupy za biodiverzitu a kvalitu půd. Uvažuje se o vhodných propojeních a komparaci dat vzniklých z fundamentálních statistických zjišťování u respondentů, jako jsou farmářské strukturální šetření FSS. Nevýhodou projektu zůstává nízká možnost využití dat pro zemědělskou statistiku na národní úrovni, a to především z důvodů zpoždění výstupů.

Zdravá délka života žen

Ve Statistice & My č. 6/2012 byl publikován článek zabývající se ukazatelem zdravá délka života mužů. Reakce na sebe nenechaly dlouho čekat. Pro čtenáře, které zajímá, jak je to se zdravou délkou života u žen **v zemích Evropské unie**, přinášíme následující odpověď.

Na úvod připomeňme, co to vlastně zdravá délka života (HLY – Healthy Life Years) je. Definiuje se jako průměrný počet let života, které osoba v určitém věku prožije v dobrém zdraví, tj. bez významnějších zdravotních omezení, které by jí bránily vykonávat běžné aktivity. Bývá často srovnávána se střední délkou života, jež představuje počet let, které má před sebou osoba právě x-letá za předpokladu, že úmrtnostní poměry se v budoucnu nebudou měnit.

České ženy ve srovnání s českými muži

Jak jsou na tom české ženy se zdravou délkou života? V kontextu dat za celou Evropskou unii průměrně a ve srovnání s českými muži, a to je velmi zajímavé, jen o trochu lépe. Konkrétně podle posledních dat z roku 2010 byla zdravá délka života žen ve věku 65 let v České republice 8,8 roku. V Evropské unii to bylo u žen také 8,8 roku a češ-

tí muži ve věku 65 let měli před sebou teoreticky ještě 8,5 roku ve zdraví, tedy téměř stejně dlouhou dobu jako ženy. Rozdíl mezi exaktněji zjišťovanou střední délkou života a zdravou délkou života byl u žen ještě vyšší než u mužů. Pro věk 65 let byla v České republice u žen střední délka života 19

let a více než dvakrát převyšovala zdravou délku života.

Švédky versus Slovenky

Stejně jako u mužské populace se mohou z nejdélejší zdravé délky života v Evropské unii těšit Švédky, které ve věku 65 let mají před se-

bou ještě 15,5 roku života ve zdraví. Nejkratší zdravá délka života v EU u pětadesátiletých žen je ve stejné zemi jako u mužů, a to na Slovensku. Slovenka ve věku 65 let má teoreticky před sebou pouhých 2,8 roku života ve zdraví.

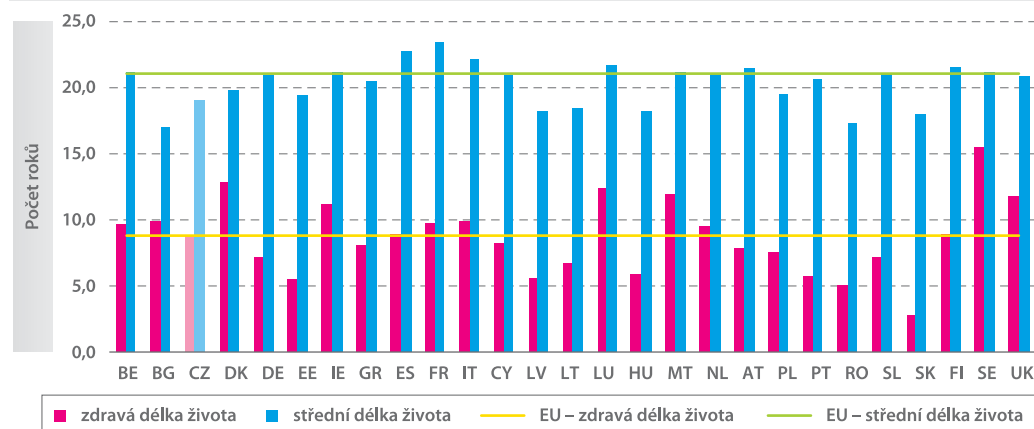
Při interpretaci dat o zdravé délce života musíme být ale opatrní zvláště u mezinárodních srovnání.

Data sice pocházejí z harmonizovaného šetření v rámci celé Evropské unie, ale jsou zjišťována sebehodnotící otázkou u respondentů, jejichž odpovědi mohou být ovlivněny různými sociálními, kulturními a především subjektivními vlivy a také konkrétní formulací otázky v dotazníku. Přinášíme však velmi cennou informaci o tom, jak se lidé v jednotlivých zemích po zdravotní stránce cítí.

Podle posledních dat z roku 2010 byla zdravá délka života žen ve věku 65 let v **České republice 8,8 roku**.

Zdravá délka života a střední délka života žen ve věku 65 let v zemích EU, 2010

Zdroj: Eurostat, ÚZIS, ČSÚ

Tomáš Mládek
oddělení svodných analýz

Koho by s sebou vzali kluci na pustý ostrov?

Vysvětlit žákům, co statistika umí, k čemu je dobrá a na jakých principech pracuje, zkusí opět netradiční formou **projekt ČSÚ Minisčítání 2012**.

Projekt je určen pro žáky 5. až 9. tříd základních škol a nižších ročníků víceletých gymnázií. Původně úzce souvisel s probíhajícím Sčítáním lidu, domů a bytů 2011, avšak díky úspěchu, který v roce 2010 zaznamenal, připravili letos pracovníci ČSÚ další ročník. Ten s sebou nese řadu změn a vylepšení. Celé Minisčítání proběhne on-line na www.miniscitani.cz. Objevila se také nová témata, například otázky, jaký je vztah dětí k informačním technologiím, komunikaci nebo jaké jsou jejich rodinné vazby. V průzkumu se vyskytuje také několik otázek, které jsou srovnatelné z obdobného zahraničního projektu Census At School (www.censusatschool.com). Jejich cílem je porovnat aspekty života dětí z různých zemí i kontinentů – Austrálie, Irsko, Japonsko, Jihoafrická republika, Kanada, Koreje, Nového Zélandu, USA a Velké Británie.

Jak do toho?

Již od 3. září se mohou školy zaregistrovat na www.miniscitani.cz a získat tím unikátní přístupové heslo, které budou žáci a studenti potřebovat, aby se od 1. října do 15. listopadu mohli dostat k vyplnění on-line dotazníku s 18 otázkami. V okamžiku, kdy žák odešle své odpovědi, se data promítnou do živých grafů průběžných výsledků. Po skončení Minisčítání 2012 budou všechna data zpracována a zveřejněna v celkových výsledcích. Zde bude možné nejen po-

Z Minisčítání 2012 se žáci dozví, zda jsou v třídění odpadu pilnější spíše mladší nebo starší děti.

rovnat výsledky mezi kraji, městy a školami, ale žáci si budou moci nastavit i vlastní kombinaci otázek. Tak se například dozví, zda by si kluci vzali s sebou na pustý ostrov

něco jiného než holky nebo zda jsou v třídění odpadu pilnější spíše mladší nebo starší děti. Všechny výsledky bude navíc možné exportovat ve zvolených přehledech,

kombinacích a srovnáních a využít je pro další zpracování.

I letos ČSÚ připraví pro učitele praktické výukové materiály, například pracovní listy. Zároveň vyzve zúčastněné pedagogy k vzájemné výměně zkušeností a příkladů dobré praxe a nabídne jim prostor na webových stránkách Minisčítání pro upozornění na vlastní zajímavé projekty a aktivity, do kterých projekt ČSÚ zapojili.

Jaký význam má Minisčítání 2012?

Žáci a studenti: Porozumí principům statistiky. | Naučí se číst v grafech. | Získají zkušenosti s vyplňováním dotazníku na internetu. | Dozvědí se nové informace o své třídě a škole. | Zažijí netradiční vyučovací hodinu.

Učitelé a profesori: Zapojí interaktivní činnost do svého vyučovacího předmětu. | Umožní žákům samostatně pracovat. | Získají skutečná data o své třídě, která mohou dále využít ve výuce. | Obohatí sebe i žáky o nové praktické zkušenosti ze statistiky. | Inspirují sebe i žáky pro vlastní podobný projekt v menším měřítku.

Veřejnost: Porovná si výsledky různých škol, měst a krajů. | Objeví česká specifika srovnáním se zahraničními výsledky.

Své dotazy a připomínky adresujte na miniscitani@czso.cz

Eva Kortanová
odbor informačních služeb

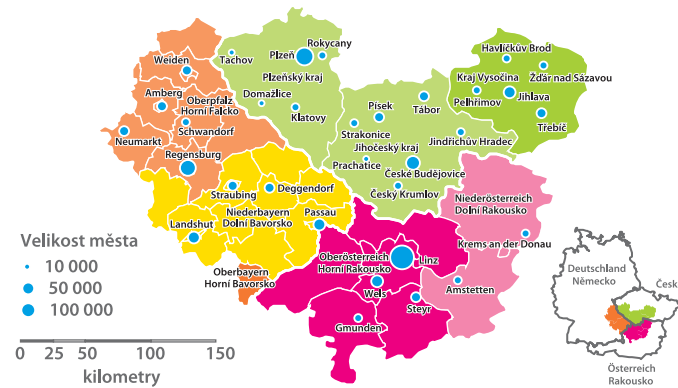
Nový region Dunaj-Vltava

V červnu byl v rakouském Linci oficiálně založen Evropský region Dunaj-Vltava, který zahrnuje **příhraniční oblasti České republiky, Německa a Rakouska** a žije v něm zhruba 6 mil. obyvatel. Jeho cílem je zlepšení sousedských vztahů, rozvoj sítí a zvýšení atraktivity regionu v rámci celé Evropské unie.

Na přípravě analýz předností a slabých míst nového euroregionu se podíleli také pracovníci oddělení informačních služeb Krajské správy ČSÚ v Českých Budějovicích.

Připravili potřebné údaje nejen na úrovni celých krajů, ale i okresů a v některých oblastech až do úrovně obcí. Zúčastnili se také průzkumu

Evropský region Dunaj /Donau/ Vltava /Moldau/

Zdroj: ČSÚ

mu o přednostech a problémech tohoto území.

Při přípravě mezinárodně srovnatelných dat bylo nutné vyřešit odlišné přístupy české, německé a rakouské statistiky, včetně zpracování pro českou statistiku méně obvyklých ukazatelů. „Region bude potřebovat aktuální statistické údaje pro hodnocení svého vývoje, od-

halování slabých míst a vytváření společných rozvojových koncepcí. Budeme hledat i nové mezinárodně srovnatelné ukazatele, abychom tyto potřeby dokázali řádně naplnit,“ říká Jana Sedláčková, ředitelka Krajské správy ČSÚ v Českých Budějovicích.

Při zkoumání demografických údajů se potvrdilo, že v posled-

ních deseti letech se zvyšoval počet obyvatel především v oblastech kolem velkých měst (Plzeň, České Budějovice, Linz, Regensburg, Landshut), v odlehlejších venkovských oblastech počet obyvatel klesal. Ze srovnání věkové struktury vyplynulo, že v bavorských i rakouských okresech podél hranice s Českou republikou žije nadprůměrný podíl starších obyvatel. Při přípravě analýz byla zkoumána řada dalších oblastí života obyvatel regionu.

Více informací najdete na internetové stránce:

[http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par\[id_vj\]=1642&par\[lang\]=CS](http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par[id_vj]=1642&par[lang]=CS)

Jan Honner
odbor informačních služeb
Jiří Kotek
Krajská správa ČSÚ
v Českých Budějovicích

Na sousedy nezapomínáme

Přeshraniční spolupráce má na krajských správách ČSÚ poměrně dlouhou tradici. Jejím výsledkem je nejen vzájemná výměna dat a zkušeností, ale i mezinárodní publikace a databáze.

Kořeny spolupráce se sousedy sahají před rok 1989, kdy však byla omezena v podstatě na socialistické země. Po roce 1989 se spolupráce a výměna zkušeností ze statistické práce postupně rozvinula po celé hranici ČR, dokonce i mezi hlavními městy. Po počátečním období

vzájemného „otukávání“, srovnávání statistických systémů a témat přistoupil ČSÚ ke konkrétní spolupráci nad přípravou společných publikací nebo databází. Vznikaly na základě spolupráce příslušných územních celků nebo měst a obcí. Samozřejmě bylo nutné řešit celou řadu problémů, od odlišností v metodice ukazatelů, přes rozdílnosti v systému sběru a zpracování dat až po rozdíly v organizaci regionální statistiky v jednotlivých zemích.

Největší část spolupráce se uskutečňuje v rámci euroregionů. Vedle neaktivnějšího euroregionu Nisa (pomezí České re-

publiky, Polska a Saska) připravili statistici v krajích ve spolupráci se zahraničními kolegy v posledních letech například publikace Vojvodství Opolské, kraj Olomoucký a Moravskoslezský v číslech (2008), Krajská města Euroregionu Bílé – Biele Karpaty (2007), Města Euroregionu Elbe/Labe – Die Städte der Euroregion Elbe/Labe (2004).

Ze starších publikací vydaných po roce 1989 můžeme uvést například České Budějovice – Linz – Passau (1998) nebo Vývoj obyvatelstva v hlavních městech střední Evropy (1996), která završovala

sérii několika vydaných materiálů. V souvislosti s rozvojem výpočetní techniky, ale také vzhledem k úsporným opatřením, která se týkají statistik na obou stranách hranice, přechází ČSÚ v posledních letech spíše na tvorbu databází. Významným počinem pro mezinárodní spolupráci je budování Databáze přeshraniční spolupráce (Cross-border friendship database) a databáze Centropes-TATISTICS.

Jan Honner
odbor informačních služeb

Jedni už diplom dostali, druzí o něj stále bojují

Úderem září startuje **druhý ročník již 24. běhu dvouletého statistického studia**, který již tradičně organizuje ČSÚ ve spolupráci s VŠE v Praze.

Za dobu své existence jej úspěšně ukončily již zhruba čtyři stovky absolventů.

Poslední slavnostní předání diplomů čerstvým absolventům 23. běhu Specializovaného statistického studia pro absolventy vysokých škol se uskutečnilo v polovině května 2012 na půdě Vysoké školy ekonomické v Praze. Promovaní absolventi: Zuzana Čabrádková,

Lucia Čarvagová, Tomáš Dragoun, Václav Kosina, Tereza Košťáková, Pavlína Kozmínová, Petr Nosál, Hana Peroutková a Eva Skarlandtová tam složili do rukou rektora VŠE Richarda Hindlse slavnostní slib a přijali certifikát VŠE o absolvování studia. Při té příležitosti předsedkyně ČSÚ Iva Ritschelová v krátkém projevu ocenila odpovědný přístup ke studiu a úsilí absolventů o další odborný rozvoj a zároveň dlouholetou vynikající spolupráci s VŠE v této oblasti.

Pohled absolventky

Jaký přínos mělo studium pro zaměstnance ČSÚ?

„Ti, kdo byli z diseminace, a já mezi ně v té době také patřila, se chtěli dozvědět více o detailech jednotlivých oblastí statistiky,“ řekla Tereza Košťáková, absolventka statistického studia. „Naopak ti, kdo pracují v úzce specializovaných odborech, data vytváří a znají je do nejmenších detailů, očekávali, že si rozšíří rozhled. Myslím, že toto se všem splnilo. Při studiu získáte od všeho kousek, to je jeho velká výhoda.“

Za největší překážku označila statistička svou nepřítomnost v práci. „Pokud na týden odjete, tak toho na vás po návratu zpět čeká opravdu hodně. Něco si sice můžete vzít s sebou a po ve-

čerech pracovat, ale tím zachráníte opravdu jen to, co hoří nejvíc,“ posteskla si.

Na otázku, zda by toto studiu doporučila i dalším kolegům z ČSÚ, odpovídá: „Určitě! Je to tak trochu návrat do školních lavic, ale již s tím příjemným pocitem, že to člověk dělá zcela dobrovolně a jen proto, že on sám se chce něco dozvědět. Mám radost z toho, že se nám podařilo díky naší zpětné vazbě a ve spolupráci s personálním oddělením studium do budoucna ještě vylepšit.“

Alena Géblová
odbor vnější komunikace

Studenty statistika oslovila

Před prázdninami se uskutečnilo v Krajské správě ČSÚ v Brně **setkání statistiků se žáky druhého ročníku obchodní akademie**.

Krajské správy ČSÚ mají zájem nejen na prezentování zpracovaných regionálních statistických informací, ale i o propagaci a popularizaci statistiky u laické veřejnosti. Jejich pozornost se obrací i směrem na střední a vysoké školy v regionech.

Příkladem takové spolupráce je činnost pracovníků oddělení informačních služeb spolu s ředitelkou Krajské správy ČSÚ v Brně Helenou Kratochvílovou.

Žáci brněnské obchodní akademie na setkání se statistiky.

Jednou z úspěšných akcí pracovníků KS ČSÚ v Brně bylo prezentování předběžných výsledků SLDB 2011 na květnovém setkání zástupců mikroregionů.

„Prezentovali jsme postavení jednotlivých správních obvodů obcí s rozšířenou působností v rámci kraje a data za jednotlivé obce,“ řekla Helena Kratochvílová.

Součástí vystoupení zástupců ČSÚ bylo také představení výsledků sčítání na www.scitani.cz.

Testování studentů

Přitažlivým způsobem se snažili statistici v předprázdninovém čase zaujmout i studenty.

Žákům druhého ročníku Obchodní akademie Brno, Pionýrská, předvedli vzory výkazů, zaměřili se na konkrétní zpracování dat za stavebnictví na webu ČSÚ či v publikacích.

„Vysvětlila jsem mladým lidem postupy přípravy výkazů, tvorbu technických projektů, přiblížila jsem jim práci zpracovatele při pořizování a kontrole výkazů. Ukázala jsem studentům také možnost elektronického porřízení výkazů, tedy práci, kterou by jednou sami mohli dělat,“ podotkla Helena Kratochvílová.

Na závěr setkání statistici studenty otestovali. „Výsledky byly velmi uspokojivé. Dalo by se říci, že mnozí pochopili, že statistika není nuda,“ konstatovala ředitelka.

Alena Géblová
odbor vnější komunikace

Úřad je jako lakmusový papírek

Do Českého statistického úřadu nastoupil v době „okurkové sezóny“. Přesto rychle pochopil, na jakém principu státní instituce funguje. **Jan Cieslar**, tiskový mluvčí.

Jaké vlastnosti by podle vás měl mít tiskový mluvčí ČSÚ?

Mluvčí rozhodně není osobou, která pouze „papouškují“ názory jiných, jak by se snad mohlo někomu méně poučenému zdát. Je jakousi oboustranně polopropustnou membránou, která na jedné straně chrání úřad před nadměrným tlakem médií, na straně druhé naopak novinářům vhodným způsobem předává či pomáhá zprostředkovat ty informace, které ke svojí práci potřebují. Měl by umět nastolovat zajímavá a pozitivní témata a úspěšně je nabízet mediální sféře. K tomu samozřejmě musí pečlivě budovat síť kontaktů a udržovat s novináři pravidelné vazby. Měl by také včas odhalovat možná rizika a hrozby, upozorňovat na ně a eliminovat je již v zárodku.

S pozicí mluvčího jste už měl možnost se seznámit. Kdy a kde to bylo?

Oblasti komunikace s médii se věnuji již poměrně dlouho a určitým způsobem mne tato problematika provází po celou dobu dosavadní profesní dráhy. Nicméně oficiálním mluvčím jsem se stal na jaře 2008, kdy jsem nastoupil na ministerstvo kultury a působil zde až do poloviny letošního ledna. Musím říci, že to byla velice zajímavá a silná zkušenost. Za ty bezmála čtyři roky jsem pracoval celkem pro čtyři ministry, z nichž každý byl jiný, měl své zvyky, styl práce, nároky, silné i slabé stránky. Bylo to někdy hodně náročné, nicméně po lidské stránce obohacující a jsem za to vděčný.

V čem, podle vašeho názoru, bude právě nyní ten největší rozdíl oproti minulým zaměstnáním?

Každý úřad, kde jsem dosud působil, měl svého „ducha“. Atmosféra je dána jednak odlišným geniem loci, ale zejména zaměřením a typem lidí, kteří zde pracují. Ministerstvo dopravy bylo více exaktnější, resort kultury oproti tomu působil poněkud vzdušněji a bylo patrné, že se zde múzy také častěji dostanou ke slovu. Z mého pohledu a zatímních dojmů je ČSÚ tělesem na hranici úřadu a vědecké instituce. Na jednu stranu se jedná o klasický úřad, na straně druhé je důvodem jeho existence praktická statistika. A ta je vědním oborem. Není tedy výkonným orgánem ve smyslu tvorby politických rozhodnutí. Statistický úřad by měl být naopak co nejvíce nezávislý, respektive oproštěný od bezprostředních politických vlivů. Takovýto úřad je dokonce jedním z lakmusových papírků ukazujících na míru svobody a demokracie. Je proto skvělé, že náš úřad je nezávislou i respektovanou institucí.

Vystudoval jste historii a politologii, nikoli statistiku. Co uděláte pro to, aby vás média nezaskočila?

Zda člověka média zaskočí, či ne, není přímo úměrné formálnímu vzdělání v dané odbornosti. Člověk buď s médii komunikovat umí, nebo ne. Je to kombinace více faktorů, kterými jsou například zkušenost, schopnost do sebe nasát v krátkém čase odpovídající množství informací a prezentovat je vhodným způsobem, míra kvality vstupních informací, ale také taktika, vyjadřovací schopnosti nebo talent. Samozřejmě že nemůžete předstou-

pit před novináře nepřipraven! Mluvčí zastává roli určitého mediátora či moderátora mezi úřadem a „vnějším světem“ a je dobré, když se dokáže na věc podívat také očima těch, kteří o ní budou referovat široké veřejnosti. To může samozřejmě vést k určitým potížím, které jsem si osobně mnohokrát prožil. Média pochopitelně chtějí co nejsrozumitelnější a nejjednodušší vyjádření, na druhou stranu expert trvá zcela správně na exaktním a formálně správném stanovisku. Mluvčí je pak tím, který v danou chvíli hledá kompromis.

Jan Cieslar

Vzdělání: Filosofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, obory historie a politologie. | **Praxe:** Poslanecká sněmovna, ministerstva dopravy a kultury. Ale také práce v soukromé sféře a zkušenost s neziskovým sektorem. | **Záliby:** Příroda a svižná chůze, nejlépe obojí najednou. Relaxací je ale i posezení ve velké kavárně. Sedíte, sledujete okolní ruch a v davu si užíváte samotu. | **Životní krédo:** Roku 1346 u Crécy, princ Edward z Woodstocku padlému Janu Lucemburskému sejmul přílbu a ozdobná pera údajně vetknul do svého štítu. Princové z Walesu tento symbol používají dodnes. Se znakem je spojeno i heslo „Služím“. Je pro mě inspirací.

KALENDÁŘ ČSÚ

09 | 2012

Po	Út	St	Čt	Pá	So	Ne	Po	Út	St	Čt	Pá	So	Ne
					1	2	3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30							

TISKOVÉ KONFERENCE

6 Stavebnictví v regionech **17** Bezdomovci v SLDB 2011 – údaje o bezdomovectví **18** Vývoj vědy a výzkumu

RYCHLÉ INFORMACE

3 Průměrné mzdy (2. čtvrtletí 2012) **5** Maloobchod (červenec 2012)
6 Průmysl (červenec 2012) | Zahraněční obchod (červenec 2012) | Stavebnictví (červenec 2012) **7** Šetření průměrných cen vybraných výrobků – pohonné hmoty a topné oleje (36. týden) | Národní účty (2. čtvrtle-

tí 2012) **10** Indexy spotřebitelských cen – inflace (srpen 2012)
11 Pohyb obyvatelstva (1. až 2. čtvrtletí 2012) **14** Šetření průměrných cen vybraných výrobků – pohonné hmoty a topné oleje (37. týden) | Šetření průměrných cen vybraných výrobků – potravinářské výrobky (září 2012) **17** Indexy cen vývozu a dovozu (červenec 2012) | Indexy cen výrobců (srpen 2012) **21** Šetření průměrných cen vybraných výrobků – pohonné hmoty a topné oleje (38. týden) **24** Konjunkturální průzkum (září 2012)

PORADNA

Zajímalo by mě, jaký užitek budu mít z vyplňování výkazů Českého statistického úřadu?

Vyplněním a odevzdáním výkazu vykazující jednotka přispívá k tomu, co je základním smyslem činnosti Českého statistického úřadu. Účel statistických zjišťování vyplývá z § 1 odst.1 zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, kde je uvedeno, že vykázané údaje slouží k „vytváření statistických informací o sociálním, ekonomickém, demografickém a ekologickém vývoji České republiky a jejich jednotlivých částí, poskytování statistických informací a jejich zveřejňování.“

Vámi poskytnuté informace slouží pro výpočet hrubého domácího produktu, míry inflace apod., dále tvoří základ pro tvorbu hospodářské politiky České republiky (např. rozvoj infrastruktury, omezení ne-

gativních dopadů na životní prostředí), ovlivňují příspěvky České republiky do Evropské unie a také čerpání dotací z fondů Unie. Užitek a potřebnost sběru dat nejsou dány tím, že Český statistický úřad údaje shromáždí, ale že o získaných skutečnostech poskytne informace jiným místům, např. státním orgánům a institucím, které na jejich základě budou přijímat rozhodnutí a opatření směřující k rozvoji společnosti.

Údaje slouží také pro informování veřejnosti, pro potřeby podnikatelské sféry, vědeckou a výzkumnou činnost a v neposlední řadě i pro plnění informačních povinností České republiky vůči mezinárodním organizacím a zahraničním subjektům (Eurostat, OSN, EU, ECB, OECD atd.). Možností využití je mnoho, právě tak jako je hodně těch, kteří se o získané informace zajímají.

Existuje nějaký seznam firem (databáze firem)?

Ano, existuje databáze registr ekonomických subjektů (RES), kterou ČSÚ vede ze zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě. Pro více informací se prosím podívejte na stránku registr ekonomických subjektů, kde se pod odkazem „Najdi firmu“ skrývá vyhledávání v registru. Zde stačí zadat název nebo IČO firmy a dozvíte se základní veřejné informace o této firmě. Pokud máte speciální požadavky, můžete využít službu Výběry z registru ekonomických subjektů, kterou poskytují oddělení informačních služeb ČSÚ.

Kde najdu definice statistických ukazatelů?

Definice statistických ukazatelů můžete najít na našich stránkách na několika místech:

1) Ve statistických tématech a jejich příslušných metodikách. Zvolte odkaz „Statistiky“ a pak vyberte téma, které vás zajímá.

2) Pod odkazem „Klasifikace a číselníky“ najdete vstup do databáze metainformací, zde je obsažena část „Ukazatele“ s přehlednou strukturou a vyhledáváním.

3) V aktuální Statistické ročence České republiky je vždy v úvodu ke každé tematické kapitole metodika. Tam jsou opět vysvětleny používané statistické pojmy. Na ročenku se dostanete, pokud na hlavní stránce zvolíte odkaz „Vydáváme“ a pak „Ročenky“.

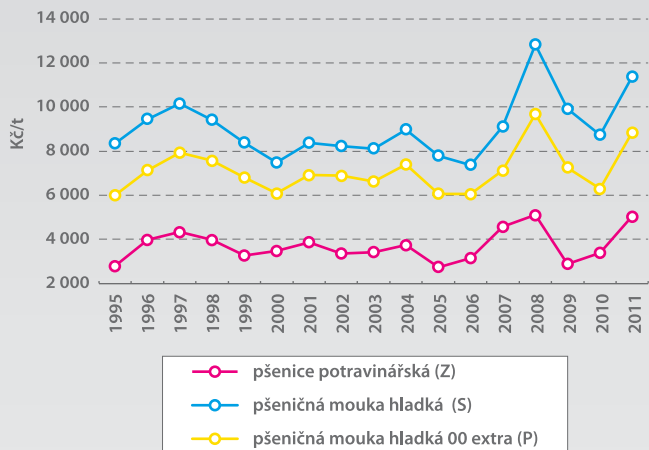
Pokud nenajdete hledané informace, obraťte se prosím na naše informační služby:

infoservis@czso.cz, tel. 274 052 765, 274 052 648, 274 052 304.

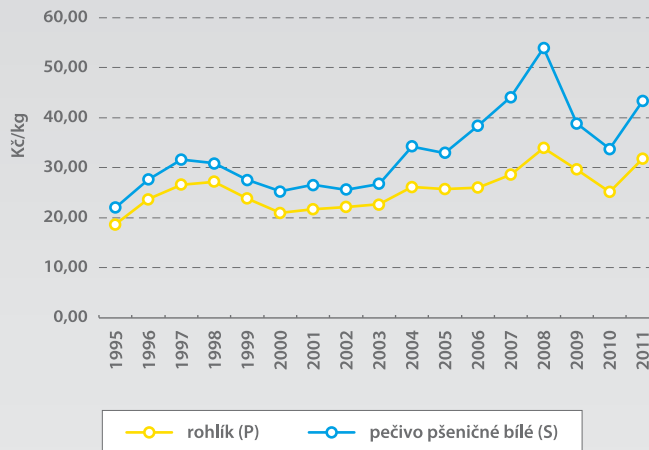

NÁKUPNÍ KOŠÍK | Vývoj cen mouky, rohlíků a chleba*

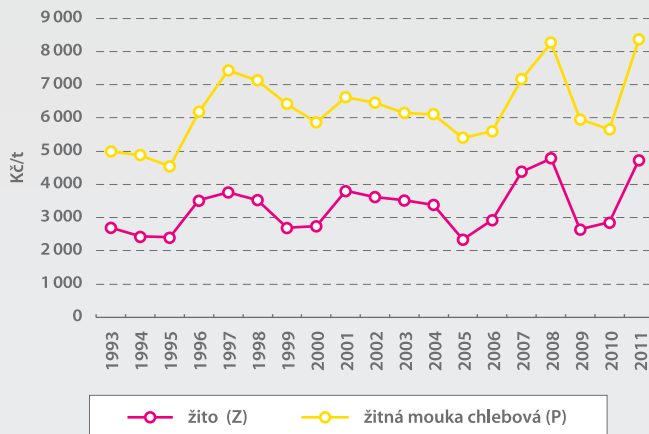
Ceny hladké mouky a pšenice potravinářské

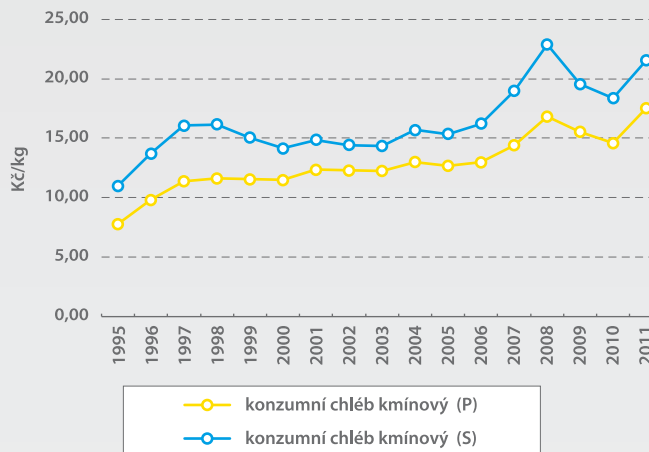
Ceny rohlíků

Ceny žitné mouky a žita

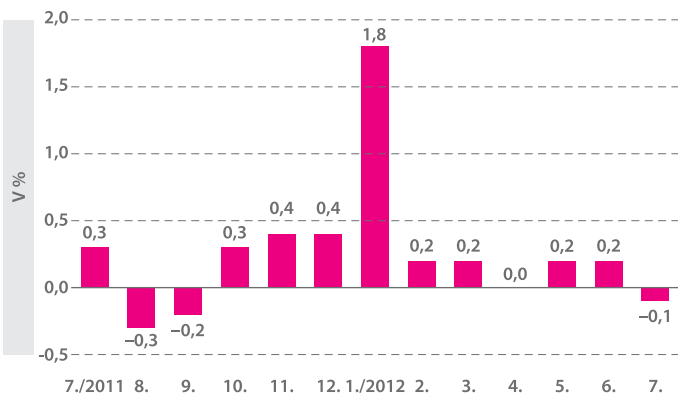
Ceny chleba

* Grafy zobrazují vývoj průměrných spotřebitelských cen (S), cen průmyslových výrobců (P) a cen zemědělských výrobců u vybraných komodit (Z).

Zdroj: ČSÚ

INFLACE | Meziměsíčně

Zdroj: ČSÚ

PŘEKVAPENÍ MĚSÍCE

Indexy spotřebitelských cen

(meziměsíční změna – červenec 2012)

DOVOLENÉ
(s komplexními službami)

+12,5 %

BRAMBORY

-29,1 %

Zdroj: ČSÚ

Výběr výstupů ČSÚ v září 2012

e-3302-12 | Kulturní zařízení v ČR (2011)

Základní informace za divadla, muzea a galerie (muzea výtvarných umění), hvězdárny, planetária a astronomické pozorovatelny, nemovité kulturní památky, neperiodický tisk, periodický tisk, hudební soubory, filmovou tvorbu, veřejné knihovny, krajské knihovny a informace o rozhlasovém a televizním vysílání.

e-2112-12 | Odhady sklizně – operativní zpráva (k 15. 8. 2012)

Odhady sklizně zemědělských plodin za ČR a jednotlivé kraje v ukazatelích: hektarový výnos (v t/ha) a celková sklizeň (propočten z odhadovaného hektarového výnosu a osevní plochy). Porovnání s předchozím rokem.

e-2123-12 | Výsledky chovu prasat (1. pololetí 2012)

Výsledky chovu prasat v základních ukazatelích.

a-4007-12 | Vývoj obyvatelstva České republiky (2011)

Pravidelná analytická zpráva o hlavních složkách populačního vývoje v České republice v roce 2011 a její porovnání s předchozím obdobím. Údaje za rok 2011 navazují na výsledky SLDB 2011.

 90 Kč 180 Kč

e-2108-12 | Bilance rostlinných výrobků (1. pololetí 2012)

Pololetní bilance zásob, zdrojů, nákupu, prodeje a spotřeby vybraných rostlinných výrobků. V členění za zemědělství celkem a podle jednotlivých krajů.

e-2116-12 | Souhrnný zemědělský účet – definitivní výsledky za rok 2010 a semidefinitivní výsledky roku 2011 (2011)

Souhrnný zemědělský účet měří ekonomickou velikost a výkonnost odvětví zemědělství v rámci národního hospodářství. Je členěn na účet výroby, účet tvorby důchodu, účet podnikatelského důchodu a součásti kapitálového účtu.

e-4018-12 | Demografická ročenka měst (2011)

Základní údaje o pohybu obyvatelstva za města za roky 2002 až 2011. Aktualizace dříve vydaného produktu w-4018 s doplněním údajů za rok 2011 a za nová města.

e-8101-12 | Spotřeba paliv a energie (2011)

Údaje o spotřebě paliv, elektřiny a tepla za podnikatelské subjekty a za rozpočtové a příspěvkové organizace.

e-8110-12 | Transformační procesy v energetice (2011)

Údaje o energetickém zušlechťování paliv podle jednotlivých procesů a druhů paliv. Předběžná energetická bilance za rok 2011.

e-2001-12 | Produkce, využití a odstranění odpadů (2011)

Přehled o produkci, využití a odstranění odpadů ve vybraných odvětvích národního hospodářství v ČR.

e-9501-12 | Ekonomické výsledky zdravotních pojišťoven (2. čtvrtletí 2012)

Základní údaje o počtu aktivních zdravotních pojišťoven, o zaměstnancích a mzdách, vybrané položky aktiv a pasiv, informace o výnosech zdravotních pojišťoven z pojistného a příslušenství podle skupin plátců a o nákladech vynaložených na zdravotní péči ze základního fondu zdravotního pojištění a z fondu prevence, případně z fondu na úhradu preventivní péče za příslušná čtvrtletí 2012.

e-5001-12 | Vybrané tabulky čtvrtletních národních účtů (2. čtvrtletí 2012)

Časové řady čtvrtletních odhadů tvorby (v odvětvovém členění) a výdajů na HDP v běžných cenách, průměrných cenách předchozího roku a stálých cenách k průměru roku 2000 (zřetěžením časových řad).

e-4001-12 | Stav a pohyb obyvatelstva v ČR (2. čtvrtletí 2012)

Předběžné výsledky přirozeného a mechanického pohybu obyvatelstva od počátku roku, předběžná bilance počtu obyvatel navazující na definitivní výsledky SLDB 2011.

e-6001-12 | Zahraněční obchod České republiky (červenec 2012)

Údaje o zahraničním obchodu ČR celkem, v teritoriální (podle hlavních uskupení a vybraných zemí) a ve zbožové struktuře (podle SITC 1 a SITC 2).

e-7101-12 | Indexy spotřebitelských cen (životních nákladů) – základní členění (srpen 2012)

Měsíční informace o vývoji indexů spotřebitelských cen (životních nákladů) na území České republiky podle klasifikace konečné spotřeby COICOP (Classification of Individual Consumption by Purpose) za domácnosti celkem, domácnosti důchodců a domácnosti žijící v hl. m. Praze.

 30 Kč 35 Kč

a-1109-12 | Vývoj ekonomiky České republiky (2. čtvrtletí 2012)

Hodnocení vývoje reálné a peněžní ekonomiky ČR za uplynulé období (výkonnost základních odvětví, HDP, výdaje, důchody, vnější ekonomické vztahy, ceny, trh práce, peněžní zásoba, úroky, státní rozpočet).

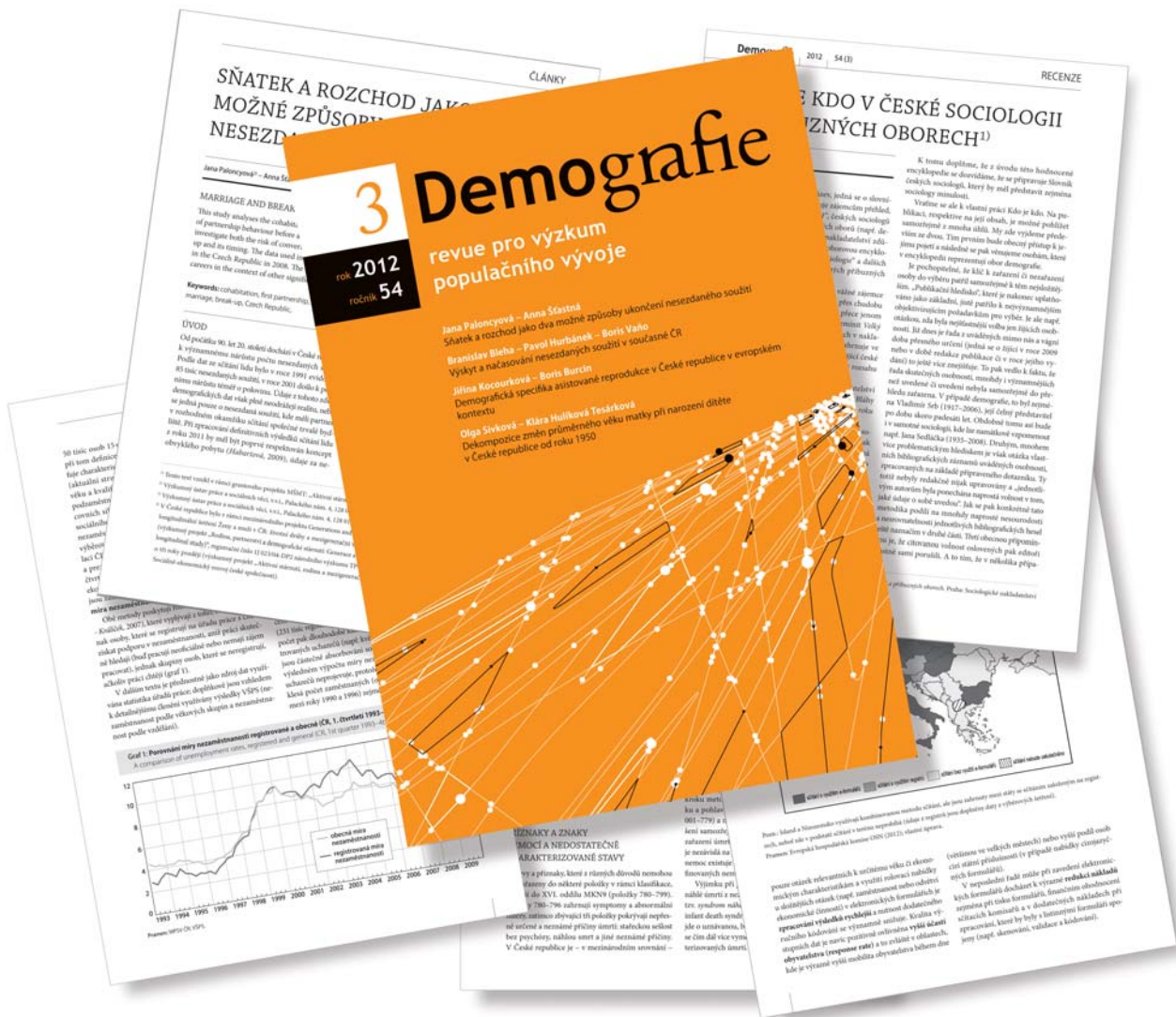
 30 Kč 60 Kč

e-2005-12 | Výdaje na ochranu životního prostředí (2011)

Přehled o výši a struktuře výdajů na ochranu životního prostředí.

 publikace v tištěné podobě publikace v elektronické podobě

Uvedené publikace je možné objednat (e-mail: objednavky@czso.cz, tel.: 274 052 400, 274 052 732) nebo přímo zakoupit v prodejné publikaci v ústředí ČSÚ (Na padesátém 81, Praha 10). Všechny publikace ČSÚ najdete na www.czso.cz.

Demografie | revue pro výzkum populačního vývoje

Jediný odborný recenzovaný demografický časopis v České republice. Vychází od roku 1959 a vydává jej Český statistický úřad. Zveřejňuje aktuální články, analýzy a přehledy o populačním vývoji v ČR i v zahraničí, poskytuje data o sňatečnosti, rozvodovosti, porodnosti, úmrtnosti, potratovosti, o migraci a analýzy populačních cenů. Ve zpravodajské části přináší informace o české a zahraniční literatuře v podobě recenzí a anotací a o hlavních demografických akcích. Vychází 4x ročně, od roku 2011 ve třech číslech česky a v jednom čísle anglicky. Cena jednoho výtisku je 58 Kč, roční předplatné včetně poštovného je 310 Kč. Časopis bude nově zveřejněn na internetu v elektronické podobě až v době vydání jeho tištěné verze.

z obsahu č. 3/2012:

Články: Jana Palonciová – Anna Šťastná: Sňatek a rozchod jako dva možné způsoby ukončení nesezdaného soužití | Branislav Bleha – Pavol Hurbánek – Boris Vaňo: Výskyt a načasování nesezdaných soužití v současné ČR | Jiřina Kocourková – Boris Burcin: Demografická specifika asistované reprodukce v České republice v evropském kontextu | Olga Sivková – Klára Hulíková Tesárková: Dekompozice změn průměrného věku matky při narození dítěte v České republice od roku 1950.

<http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/demografie>

ADRESA REDAKCE:

Český statistický úřad | Redakce Demografie | Na padesátém 81 | 100 82 Praha 10 | Czech Republic
E-mail: redakce@czso.cz | www.czso.cz/demografie_revue

Chcete znát výsledky ze
Sčítání lidu, domů a bytů 2011?

Sledujte www.scitani.cz

SČÍTÁNÍ LIDU, DOMŮ A BYTŮ 2011

Český statistický úřad
Na padesátém 81
100 82, Praha 10
www.czso.cz
ev. č. MK ČR E 19925

WWW.CZSO.CZ